

Eesti Päevalehe sari inspireeris noori

Sarjast „Mis meist saab?” ainekst saanud komöödia-
tükis astub lavale kolm pehmeid teadusi õppivat
tudengit. lk 10

Narva perede heategija

Anatoli Pljuško on Narvas juba üle
kümne aasta pidanud laste päeva-
keskust, millele riik ei anna sentigi ja
linn ainult näpuotsatäie. lk 4

Andekas, vahel laisavõitu klassikatäht

Eesti Päevaleht käis
kuulamas noore
süvamuusiku,
saate „Klassi-
katäht” võitja
Marcel-Johannes
Kitse meisterlikku
tšellomängu. lk 10

Tehnika ja inimene

Täna se lehe vahel!

●●● Eesti Päevaleht

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 76 | NELJAPÄEV, 18. APRILL 2013

●●● ajaleht.epl.ee

Foto: Andres Pütting

Aviese Kuressaare–Tallinna lennuk maandus vaevaliselt

Kui Eesti Päevaleht poleks lennuki möödunud reedese rikke kohta eraldi küsinud,
poleks ei lennuamet, majandusministeerium ega lennufirma Avies ise sellest
avalikkusele eriti palju rääkinud. Mis Tallinna-lennul õigupoolest juhtus? lk 2–3

ESITLEB:

LINDALIINIGA SOODSALT SOOME!
LINDAKLASSI ÜHE SUUNA PILET

29€

Nüüd: 29€!

Tavahind: kuni 60€

PAKKUMINE KEHTIB VAID OSTES 18.-20.04 CHERRY.EE-ST

IGA PÄEV UUED ELAMUSED KUNI 70% SOODSAMALT! VAATA WWW.CHERRY.EE

JUHTKIRI

Rikked ja vaikus

Eelmise nädala tehniliste tõrgete ja ärajäänud lendude jada lennufirma Avies Tallinna–Kuresaare liini lennukiga Jetstream 32 võinuks jääda laiemale publikule täiesti teadmata, kui ajakirjandus poleks saanud inimeste käest selle kohta teavet. Nimelt avastati elmise nädala neljapäeval Kuressaares maandunud lennukil ühe vooliku leke ja see asendati. Kuid probleemid jätkusid parandusest hoolimata. Ühel lennul tuli rataste ja tagatiibade väljalaskmiseks kasutada avariisüsteemi. Teadaolevalt pidid reisijad kahel korral läbima vahemaa lennuki asemel bussiga.

Rangelt reeglite järgi võttes polnud lennufirma inimesed hüdraulikaprobleemidest ja purunenud voolikust teatama kohustatudki: lennukid maandusid õnnelikult, keegi viga ei saanud ja õigupoolest peab lennufirma selle taseme vahejuhtumitest teatama pelgalt kontrolliorganitele. Lennuamet ning majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi alluvuses tegutsev ohutusjuurdluskeskus on need, kes juhtumitega vahetumalt tegelevad ja neid põhjalikumalt uurivad.

Ent liinilendude puhul on tegemist avaliku teenusega ja selle tõttu kehtib ilmselge avalik huvi teada saada, mis tasemel teenus on. Seda, et teadmatuse on õnn, võivad öelda eneseabitreenerid. Tarbijatena saame valikuvabadusest rääkida üksnes siis, kui meil on valiku tegemiseks piisavalt informatsiooni.

Transpordist

Näiteks liiklusregistri büroode käsutuses on iga auto eluloo kohta piisavalt andmeid.

vajaduse korral peaks inimestel selline võimalus olema.

Torkab silma, et eri transpordiliikide kohta jagatakse teavet kaunistest ebaühtlaselt. Liiklusregistri büroode käsutuses on iga auto eluloo kohta piisavalt andmeid ja kõik „köksud” leiab sealt hõlpsasti. Lennuliikluse puhul me seda ei tea, kui just info muudest kanalitest ei saabu ja kui spetsiaalselt küsima ei lähe.

Rikked, tõrked, lendude viivitused ja tühistamised kuuluvad lennuliikluse juurde ega tõenda iseenesest, et kõnealust lennufirmat tuleks vältida. Firmat, kellel selliseid asju üldse ei juhtuks, on võimatu leida. Kuid inimlik pool aitab neid komplikatsioone leevendada. Õigupoolest on Avies saanud nõrga teavitamise tõttu Saare maavalitsuse käest ettekirjutuse ja kriitikat varemgi – juba 2006. aastal, mil lennud kippusid pidevalt edasi lükkuma, aga ei maavalitsus ega sõitjad ei saanud sellest teada. Kogemust peaks juba olema. **•**

REPLIIK

Maggie läks meil hapuks

Tore, et ETV kandis üle Margaret Thatcheri matuseid. Mart Laari vaimse emana on ta mingis mõttes ka meie rahvuskangelane.

Inglismaa lihtrahvas mäletab Thatcherit, nagu meie maarahvas Laari, ennekõike hävitajana. Pealegi on end lühiajalise šokipoliitikaga tõestanud, kuid hapnema unustatud sotsiaaldarvinistlikust tähtsusest eestlase iseloomu eripära tõttu praeguseks siin esile jäänud ennekõike negatiivsed küljed – igaühe enda poole küüned.

Oli ta kes oli, igal juhul oli ta piisavalt vastuoluline tegelane, et tema matuste otseülekanne poleks üheselt mõistetavalt kohane eetritäide. **• Mart Niineste**

Lk 11: Mari Jüssi: Tallinna liiklus on üle reguleeritud
 Harry Tuul: teeme tajumatud maksud tajutavaks

U

UUDISED

POMMIKAHTLUS

Päästekeskus sai eile teate, et Tallinna kesklinnas Uuel tänaval Leedu saatkonna juures on kahtlane kott. Päästjad sulgesid tänav, kuid kotis polnud midagi ohtlikku. **Delfi**

KARUSLOOMAFARM

Loomaõiguslased käisid sala- ja filmimas Baltimaade suurimas karusloomakasvanduses Karja-külas ning fikseerisid mitmeid olulisi rikkumisi, vahendas ETV saade „Pealtnägija”. **Delfi**

Õhtul remonditud Aviese lennukil ilmnes hommikul uus rike

Reede hommikul Tallinna suundudes kadus Jetstreami lennuki hüdroüsteemis rõhk.

Veel eelmisel õhtul vahetati lennukil Kuressaares hüdrovoolik, millest oli avastatud leke.

Kõik avariisüsteemid toimisid, maandumine kulges sujuvalt, lennuamet ja ministeerium uurivad asja.

Lauri Tankler
 lauri.tankler@epl.ee

Esimesed vihjed Eesti Päevalehele olid lakoonilised, kuid murettekitavad: reede hommikul oli Kuressaarest Tallinnasse lennanud Aviese lennukil juhtunud midagi, mis raskendas maandumist. Sellele lisandus ajalehes Saarte Hää ilmunud teade, et neljapäeva õhtul oli Kuressaarde saadetud hooldusmeeskond riket parandama ja ka reede õhtul pidid lennureisijad leppima bussisõiduga pealinna.

Kuid pärast nädalast vaheaega – aeganõudvat meilisuhetust, teabenõudeid ja telefonikõnesid – võib lennuameti vaneminspektori Margus Keermani, Aviese juhi Allan Solli ja Tallinna lennujaama avalike suhete juhi Lauri Linna mäe poolt antud vastusest

kokku panna pildi, mis neljapäeval ja reedel juhtus.

Nimelt teatas neljapäeva õhtul Kuressaares maandunud lennuki Jetstream 32 hooldusmeeskond, et õhusõidukil avastati leke. Tallinnast saadeti Kuressaarde mehaanik, kes tuvastas, et tegemist oli hüdrovooliku lekkega – voolik oli purunenud ning see tuli asendada. Kui reede hommikuks sai see asendatud, võttis lennuk peale paar reisijat ja suundus tagasi Tallinna poole.

Lennujaam sai aga lennukilt teate, et sel on probleeme hüdraulikaga. Kuid Jetstream maandus sujuvalt ise, sõitis ruleerimisraja lõpuni. Kuna protseduurireeglid seda nõuavad, viidi lennuk seejärel ohutuse mõttes puksiiriga sealt edasi. „See on tehnilisest rikest teavitatud lennuki puhul tavaline,” nentis Linna mäe.

Intsident, tõsine intsident või õnnetus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus numbriga 996/2010 paneb paika, kuidas nimetada, uurida ja ennetada erinevaid juhtumeid kõige karmimalt reguleeritud valdkonnas ehk lennunduses.

Selle järgi nimetatakse „intsidendiks” juhtumit, mis ei ole õnnetus, kuid on seotud õhusõiduki käitamisega ning mõjutab või võib mõjutada õhusõiduki käitamise ohutust.

„Tõsine intsident” aga viitab intsidendile, millega kaasnevad asjaolud viitavad sellele, et lennukiga oleks õnnetus võinud juhtuda suure tõenäosusega.

Eeskirjad on aga selged ning vastavalt nõuetele pandi kokku raport. Lennuohutuses on vaja selgelt eristada selliseid termineid nagu „juhtum”, „intsident” ja „tõsine intsident”. „Intsident” ja „tõsine intsident” on eurodirektiivis defineeritud sündmused ning nii ongi majandusministeeriumi juures sündmust uurinud ohutusjuurdluskeskus (OJK) ja ka lennuamet kategoriseerinud selle „intsidendiks”. Nimelt oli õhus olles kadunud hüdropumbast surve ja seetõttu pidi rattad ning tagatiivad välja laskma avariisüsteeme kasutades.

Eraldi juhtumid

Kuigi esimesel silmapilgul kõlab hüdrovooliku leke ja hüdropumba surve väga kahtlase kokkulangevusena, kinnitab Aviese juht Allan Soll, et

100 000 kodust gaasiballooni ei vasta nõuetele

Euroopa Liidu direktiivi kohaselt ei vasta laialt kasutuses olevad nõukogudeaegsed punased gaasiballoonid enam nõuetele ja tuleb lähiaastail välja vahetada. Nõuetele vastavate balloonidele tuleb Pii-märgis, mis näitab, et balloon on turvaline.

Alates 2014. aasta 1. jaanuarist on gaasifirmadel keelatud täita balloone, millel Pii-märki ei ole. Vanu võib siiski nende tühjaks saamiseni edasi kasutada. AS-i Propaan turun-

dusjuhi Jaan Tuule hinnangul võib vanu balloone praeguseks olla kasutusse jäänud umbes 100 000.

Nii Tuul kui ka Reola Gaasi müügijuht Marko Jõgis nimetavad peamiseks balloonide väljavahetamise põhjuseks, et need on moraalselt vananenud ja ega ole seega turvalised. Muutuvad nõuded tähendavad, et balloonid peavad taluma 30 bari suurust katsetussurvet, vanade gaasiballoonide piir oli 25 bari.

Jaan Tuule ees on vana nõukogudeaegne ja uus euronõuetele vastav balloon.

Foto: Priit Simson

Kui nõukogudeaegsed enim levinud balloonid olid 21-kilogrammised, siis uutest on sellele kõige lähem 17-kilone balloon, mille võtavad kasutusele nii AS Propaan kui ka Reola Gaas. Tuul rõhutas, et otsikuid ringi vahetama ei pea, need sobivad omavahel.

Suur hinnatõus

Nagu muudatustega ikka, kaasneb uute balloonidega tarbijate jaoks hinnatõus. Kui AS-i Propaan vana balloon maksis 29 eurot, siis uus ja väiksem maksab enam kui poole rohkem ehk 59 eurot. Ka Marko Jõgis Reola Gaasist tõdes, et surveballoonide hinda tõsta on olemas. „Samas on see siiski ainult ühekordne väljaminek, edaspidi ju vahetatakse tühi balloon täidetud ballooni vastu ning lisakulusid enam ei teki,” ütles ta. **•**

EESTI DIPLOMAAT KUULUTATI VENEMAAL SOOVIMATUKS

Frane Persidski, Eesti Peterburi peakonsulaadi konsul, kuulutati Venemaal *persona non grata*’ks ehk Vene võimud andsid talle korralduse riigist lahkuda. Portaali Ostkraft.ru teatel on see

vastus Eesti võimude samasugustele tegudele. Portaali teatel on hästi teada, et Persidski pole varjanudki fakti, et töötab diplomaatilise katte all kaitsepolitsei heaks. **Delfi**

UUS POLITSEIJUHT

Valitsuse tänase istungi päevakorras on politsei- ja piirivalveameti (PPA) peadirektori kandidaat Elmar Vaheri ametisse nimetamine. Koalitsioonis Vaherile vastuseisu pole. **Delfi/EPL**

KALLALETUNG

Üleeile hommikuse tipptunni ajal ärritus üks autojuht Tallinna lennujaama juures liigeldes sedavõrd, et tuli autost välja ja läks teist autot juhtinud naisele kallale. **Delfi**

Täna digilehes

- Uus-Meremaa seadustas 13. riigina maailmas geiabelud
- Massiline hüsteeria on Bostoni terroristidele suurim nauding.

Aviese lennukit tabas kaks riket üksteise järel.

Foto: Eero Vabamägi

tegemist oli eraldiseisvate juhtumitega. „Ei saa võtta alati lihtsalt, et kohe on seotud, sest kogu lennuk toimib hüdraulika põhimõtetel,” selgitas ta. „Üks lennuki osa töötab ühe hüdraulikapumbaga, teine teisega,” viitab Soll sellele, et mehaanikute kõrvalt ei maksa liiga detailidesse laskuda.

Agas sellega kogu intsident piirdus ning praeguseks on Solli kinnitusele hüdropump välja vahetatud OJK juht Jens Haug ütles, et keskus on rikestest informeeritud. „OJK poolt on koostatud detailne sündmuste kronoloogia, võetud ütlused nii meeskonnalt kui ka tehniliselt personalilt, kogutud dokumentatsioon ning hinnatud rikete mõju lennuohutusele” kinnitas ta.

Hüdropumbast kadus surve ja rattad tuli välja lasta avariisüsteeme kasutades.

Allan Soll kinnitab, et tegemist oli lennufirma poolt igati korrektse käitumisega ning nii hooldusmeeskonna kui ka pilootide käitumine nendes olukordades on reguleeritud loendamatu protseduuri-reeglitega. „See on ka põhjus, miks piloote nii kõvasti treenitakse, et nad oskaksid tegut-

seda – nad peavad ju näiteks samal ajal reisijatega suhtlema ja neid rahustama ning seda kõike on ju alati tehtud. Ja siin polnud ju isegi sellise olukorraga tegemist, et keegi reisijatest oleks midagi tunnetanud teistmoodi,” selgitas Soll.

Ka Linnamäe Tallinna lennujaamast kinnitab, et neil polnud mingisugust põhjust tugevamalt juhtumile reageerida. „Meie seisukohalt lahenes asi üsna rahulikult, lennuk vabastas raja ise ja lennuliiklus häiritud ei olnud,” ütles ta. „Kuna sellel juhtumil ei andnud piloot teadet, et tegu oli

hädamaandumisega, siis me jõude väljaspool lennujaama ei teavitanud. Meie oma päästeteenistus oli mõistagi kõrgendatud valmisolekus ja kontrollis pärast maandumist ka lennuki üle.”

Solli sõnul sai lennuk uue pumba eelmisel laupäeval ning on praegu uuesti töös. „Jah,

asi lahendati laupäevaks, kui varuosa siia saabus ja lennuk läks õhku ja lendab ka praegu. Seepärast ei olnud mingit põhjust teda maal hoida. Selliste juhtumite järel testitakse lennukeid,” rääkis ta. „Kui asjad juhtuvad, siis meie ülesanne on need asjad korda teha ja rahvast edasi teenindada.” ●

Lennukid on vanad ja lendavad vähe

Aviese juhataja Allan Solli sõnul on tavapäraselt rõhu muutumine normist väljapoole selline juhtum, mis registreeritakse, raporteeritakse ja keegi rohkem ei küsi. Kuid see on kõike muud kui tavapärane. „

„Kui meil aastas korra juhtub nende vanade lennukitega, siis on juba seda tegelikult liiga pal-

ju,” ütles ta ja kinnitas veel kord üle, et tegemist ei ole tõsise insidendiga.

20–30 aasta vanused lennukid on Solli kinnitusele väga korralikult hooldatud. „Selliseid regionaallendudeks mõeldud 18-kohalisi lennukeid enam ei tehta,” selgitas ta. „Jah, nad on vanad lennukid ja kõiksugu pisi-

asju on, aga nad on ka väga ohutud lennukid.”

Konkreetsete Jetstream lennukite puhul tuleb lennufirmal järgida tootja poolt välja töötatud hooldusprogramme. „Meie lennukite puhul on see hooldusprogramm kõige nõudlikum, kuna tuleb vähe lennutunde,” rääkis Soll.

Vene teatripreemiad kajavad ka Eestis

Teisipäeval Moskvast välja jagatud esinduslikud teatripreemiad puudutavad otseselt Tallinna.

Andres Laasik
andres.laasik@epl.ee

Parima lavastaja Kuldsel Maskil pälvis siinse Vene teatri kunstiline juht Marat Gatsalov. Teine Eestiga seotud Kuldsel Maski uudis on skandaalimaiguline. Nimelt on Venemaa juhtivad poliitikud hakanud ründama „Suveöö unenägu”, mille Eri Klasi juhitud tuntud Vene muusikateatri asjatundjatest koosnev žürii nimetas parimaks ooperilavastuseks. Vene riigiduuma aseesimees Sergei

Železnjak nimetas Benjamin Britteni teost pärast preemia määramist „Shakespeare’i pedofiilia vusserdamiseks”. Železnjaki retoorika järgi olevat Moskvast asuva täiesti akadeemilise Stanislavski ja Nemirovitš-Dantšenko muusikateatri laval koostöös Londoni rahvusoperiga sündinud teos puhas seks ja vägivald. Võimupartei Ühtne Venemaa poliitik, kes on varemgi krõbedate esinemistega tuntust otsinud, lubas nüüd algatada seaduseelnõu, mis keelaks teatrilaval pedofiilia propageerimise. Tänapäeva Inglismaale toodud sündmustikuga ooper leidis Kuldsel Maski nominatsioonides mainimist neljal korral, peale brittide dirigent Wil-

liam Lacey, lavastaja Christopher Aldeni ja kunstnik Charles Edwardsi kandideeris Quince’i rolliga parima ooperi meesosatäitja Kuldsel Maskile veel Roman Ulõbin. Londoni rahvusoper mängis sama lavastuse sõsarvarianti hooajal 2011/2012 ja pälvis avalikkuse kiitust. „Suveöö unenägu” Moskva lavastust on rünnatud varemgi.

Lavastused jõuavad Eestisse

Moskva patriarhaadi kõneisik Vsevolod Tšaplin süüdistas seda kõlvatuses. Laste õiguste voliniku Pavel Astahovi sõnul laekus talle kaebusi lavastuse koori kaasatud laste vanematelt. Pärast selgust, et need kirjad olid fabritseeritud.

KOMMENTAAR

Eri Klas

muusikalavastuste žürii juht

Meie ekspertide nõukogu oli ära vaadanud kokku 600 heliteost, meie kõigi ette toodi 35 muusikalavastust. Kuid kui suured teatrid olid esindatud ülisuure osalejate arvuga etendustega, näiteks Stanislavski teatri Prokofjevi ooper „Sõda ja rahu”, kus ühel hetkel on korraga laval 500 inimest, kes karjuvad hurraa, siis minu jaoks on need pigem patriootlikud aktid, mida mul on imelik jälgida. Seevastu võidulavastus oli lahendatud väga tänapäevaselt ja maitsekalt.

Gatsalovile tõi suure tunnustuse Novosibirski teatris Globus lavastatud Tracy Letsi „Augustikuu”, mida meil mängib kolmandat aastat edukalt Eesti Draamateater. Selle lavastas Gatsalov enne Tallinnasse tulekut, olles veel Moskva hinge kirjas.

Moskvast oma auhinda vastu võttes ütles eelmise Venemaa teatrihooaja parimaks sõnalavastusteatri lavastajaks pärjatud Gatsalov meediale: „Auhind teeb mulle suurt au, sest nomineeritute hulgas oli suurte nimedega teatrilavastajaid.” Osa Kuldsel Maski preemiatega seotud lavastusi jõuab eeloleval sügisel Eestisse, kui siin toimub Kuldsel Maski festival. ●

President andis NATO admiralile Kotkaristi

Admiral James Stavridis tunnustati Balti riikidele ja Poolale kaitseplaanide koostamise eest.

Lauri Tankler
lauri.tankler@epl.ee

Eile andis president Toomas Hendrik Ilves NATO Euroopa liitlasvägede ülemjuhatajale admiral James Stavridisele üle Kotkaristi esimese klassi teenetemärgi. Tõenäoliselt sel aastal oma ülemjuhataja kohalt taanduvat Stavridist tunnustati selle eest, et tema juhtimise all koostati NATO kaitseplaanid Balti riikidele ja Poolale ning tema juhtimise all hakkasid NATO hävitajad turvama ka Balti õhuruumi.

„Kotkaristi I klassi teenetemärk on meie suurim tunnustus teie töö eest nii meie riigi heaks kui ka meie demokraatliku alliansi jõulise kaitse tagamise eest,” ütles Ilves tseremoonial, kus ta nimetas admiralil panust „määravaks”. Admiral Stavridis ütles oma kõnes, et tal on hea teada, et iga kord kui ta näeb sinimustvalget sõdurite vormil, võib ta kindel olla, et tegemist on hästi välja õpetatud, pühendunud ja julgete võitlejatega. „Eesti on musterliitlane, kes täidab lubadusi ja on suurendanud kaitsekuulutusi kahe protsendini SKT-st,” ütles admiral.

Eesti Päevalehe küsimusele, kuivõrd tasub eraldi välja tuua just tema isiklikku rolli kaitseplaanide loomisel, nentis Stavridis, et tegelikult on see ikkagi koostöö. „Olgem ausad, kaitseplaanid paneb kokku kogu NATO kogukond ja mitte ükski inimene ei saa võtta eraldi au endale mingi konkreetse kaitseplaani eest,” ütles ta.

Järglane on Breedlove

„Meie plaanid on väga tõsiselt läbi kaalutud, me jätkame nende arendamist, läbiharjutamist,” rääkis admiral. „See tähendabki, et võtmeküsimus pole ainult plaanide tegemine, vaid nende rakendamine. Nüüd kui me hakkame Afganistanist taanduma, on liitlastel rohkem võimekust keskenduda nendele õppustele.”

Suure tõenäosusega kinnitab USA senat järgmiseks NATO väejuhi Euroopas kindral Philip Breedlove’i, misjärel asub Stavridis juhtima USA mereväe mõttekoda. Viimase jaoks on admiral oma nõusoleku juba andnud. ●

Narva laste kaitseingel: kui ühe lapse elu on halb, on see kogu Eestile halb

Üks hakkaja mees on Narva laste hoolekande oma MTÜ õlule võtnud, rahastus tuleb välismaalt.

Kadri Ibrus
kadri.ibrus@epl.ee

Ühel täiesti tavalisel argipäeval näeb Anatoli Pljuškot kas ühes oma kolmest laste päevakeskusest vägesid korraldamas, lastele toidujagamist organiseerimas, neid kodutöid tegema utsitamas või mõnes ühiselamus töötute perekondi nõustamas. Seda kõike teeb ta oma jõuluvana sõbralikkusega, sellise rahu ja rõõmuga, et tema entusiasm on nakatav.

Oleme Anatoliga külas nelja lapsega peres, kus vanemad on töötud. Noorim laps on ühe-, vanim seitsmeaasta-

MTÜ Virumaa Heategevuskeskuse laste päevakeskuse Mercy Center. Endisest garaažihoonest on ta välismaalastest annetajate toel üles ehitanud avatud päevakeskuse Narva lastele.

Seal on söökla, kus iga päev valmib 40–60 portsu sooja toitu koolist tulevatele lastele, kes kodus seda ei saaks. Pärast söömist teevad lapsed seal kasvatajatega kodutöid ja tegelevad huvitegevusega. Üles on seatud ka väike raamatukogu.

Praktiline keskus

Nii on tegutsenud juba 2001. aastast. „Suvel käib rohkem lapsi söömas, 160 ringis. Sest siis nad ei saa ka koolis süüa,” selgitab Anatoli. Linnast veidike väljas asub veel eraldi nende praktiline keskus, kus tehakse puu- ja muud käsitööd, korraldatakse peredele piknikke ja kontserte vabas looduses.

Meie teekond mööda Anatoli igapäevast tööpõldu linna ühiselamutes

aga jätkub. Suurpered elavad nende majade remontimata tubades kitsikuses, pead-jalad koos, improviseeritud köökidega. Iga pere maksab oma elamise eest linnale umbes 100-eurost üüri.

Siin on palju suurperesid, üksikemasid ja puuetega lapsi üksi kasvatavaid emasid. Terve neljakorralise maja peale on üks duširuum, mida igal elanikul on õigus kolm korda nädalas kasutada – iga korra eest tuleb maksta 1.20 eurot, ka lastel. „Peale Anatoli ei tee siin linnas keegi midagi,” ütleb tänutundega ühiselamus elav üksikema.

Selle hoone esimesele korrusele on Anatoli rajanud veel ühe päevakeskuse, kus lapsed saavad söömas ja õppimas käia. Nende ruumide kasuta-

„Lapsed vajavad vitamiinirikast toitu, kohta, kus õppida, mängida ja vabalt joosta!”

mise eest peab Anatoli MTÜ aga linnale üüri maksuma.

Keskuses on just samal päeval külas ka bussitais õpilasi Norrast Steinkjerist. „Meie õpilased plaanivad hakata sotsiaaltöötajateks ja pedagogideks, me näeme siin praktikavõimalust,” selgitab kooli õpetaja.

Just nemad on rahaliselt toetanud Mercy Centerit, seda juba kümmekond aastat. Õpilased tutvuvad siinsete oludega ja külastavad ka peresid nende kodudes, Norras analüüsivad nad kohapeal nähtut ning siis teevad otsuse, millistele organisatsioonidele ja peredele rahaline toe-

Tegusa päeva järel jõuab Anatoli maha istuda, koos lastega suppi süüa ja unistada, mida kõike ta veel abivajajate jaoks teha saaks.

dele ja peredele rahaline toetus anda.

Külaliste vastuvõtmiseks korraldavad päevakeskuse lapsed alati kontserdi, nii ka seekord. Tüdrukute punt laulab, väikesed lapsed tantsivad ja ka teismelised poisid astuvad lavale: oma breiktantsu kavaga teenivad nad suurima aplausi.

Kokku toetab Mercy Center oma ennastsalgava tööga ligikaudu paarisadat last ja peret. „Kuidas te seda kõike jõuate, Anatoli?” küsin. „Oh, see töö teeb mulle nii palju rõõmu! See on minu hobi!” ütleb ta, kui jõuab korraks toimetuste vahel maha istuda ja koos lastega suppi süüa.

„Meil on veel palju unistusi: et oleks võimalik luua juurde veel taolisi keskusi, et lapsed saaksid rohkem vitamiinirika-

kast toitu, et saaksime suviti neile ka laagreid korraldada, et nad saaksid sporti teha,” räägib ta. „Nii paljud noorukid, kes tulevad lastekodudest, ei tööta, ei õpi. Nad lõpetavad elamise,” avaldab ta selle, mis südamele.

Lisaks on tal ka sõnum pealinnale. „Olen juba kümmend aastat tahtnud öelda presidendile, peaministrile või kes iganes kuulab: tähelepanu! Kui te ei aita lapsi ühe euroga täna, peate te tulevikus andma miljardi. Sest muidu meil kasvab peale noorte inimeste armee, kes ei hävita mitte ainult enda, vaid ka kõigi teiste elu. Ja rikkastel inimestel ei tasu ehitada müüre. See inimeste häving jõuab meie kõigini. Kõik kodanikud peavad selle peale mõtlema.”

Mercy Centerit on juba kümmekond aastat rahaliselt toetanud Norra sõbrad, kes ka Narvas neil külas käivad. Fotod: Tanel Meos

Lapsed, keda Anatoli aitab: aastane tüdruk ja tema vend, kelle perel pärast üüri maksmist toidule raha ei jätku.

Riigi toetus on null eurot

Narva linn toetas sel aastal Mercy Centerit 9980 euroga, riik null euroga. Samal ajal maksab MTÜ linnale tagasi ühiselamu esimesel korral asuva keskuse üüri 3616 eurot ja peakeskuse kommunaalmaalseid 11 000 eurot.

Linnalt saadud raha moodustab kogu MTÜ eelarvest Anatoli sõnul vaid 5–10%. Ta kutsus kõiki oma keskustesse külla, vaatama, millega nad tegelevad. „Hiljem, kui koju tagasi minnakse, võib otsustada, kas meid võiks toetada.”

See, kui mugavalt Sa end uues kodus tunned, ei sõltu Su diivani pehmusest.

SEB-st saad kodulaenu koos turvatundega.

- Laenukaitse kindlustus hüvitab laenumaksed töökaotuse või -võimetuse perioodil ja annab elukindlustus- ja raske tervisekahjustusekaitse.
- RSA-lt saad hea hinna ja laia kaitsega koduse vara kindlustuse.

Enne lepingu sõlmimist tutvu tingimustega aadressil www.seb.ee/kodulaen, vajadusel konsulteeeri nõustajaga. SEB on pakutud kindlustuse vahendaja. Laenukaitse kindlustust pakuvad SEB Elu –ja Pensionikindlustus ja RSA kindlustus. Varakindlustuse pakkuja on RSA Kindlustus. RSA on Codan Forsikring A/S-i Eesti filiaali kaubamärk. Codan Forsikring A/S on Taani kahjukindlustusselts, mis kuulub rahvusvahelisse RSA gruppi.

Kodulaenu krediidi kulukuse määr on 2,47% aastas järgmistel näidistingimustel: laenu summa 40 000 eurot, tagastamise tähtaeg 20 aastat, lepingutasu 400 eurot, intressimäär 2,3% + kuue kuu EURIBOR.

Fotod: Ago Tammik

Suurvesi uputas Sindi paisu all forellikasvanduse

Uputus. Jää tõttu ummistunud Pärnu jõgi uputas eile Sindi paisu juures kõik majutusettevõtte Sindi Forell hooned. „Kella kaheteistkümnepaiku hakkas vesi kiiresti tõusma ja varsti oligi kõik vee all,” rääkis Margo

Ohvitserov Sindi Forellist. „Hea, et saime enne kolm autot territooriumilt kätte.”

Aga kõik ettevõtte viis hoonet jäid ootamatult paari meetri võrra kerkinud veetaseme tõttu vette. „Ma ei taha prae-

gu kahjude peale mõeldagi,” nentis Ohvitserov. Sindi Forell on Sindi paisu juures tegutsenud alates 1997. aastast, kuid Ohvitserov ei mäletanud varasemast, et vesi oleks kunagi nii kõrgele tõusnud.

Evelin Trink Lääne päästekeskusest ütles, et päästjatele väljakutseid ei tulnud. „Loomulikult hoiame olukorral silma peal,” kinnitas Trink. Tema sõnul polnud Sindist allavoolu jääva Linnuriigi elurajooni juu-

res, kus suurvesi on ka varem inimesi kimbutanud, jõgi üle kallaste tõusnud. Paisu uputamise meelitas kohale huvilisi, kes suva järgi autosid parkisid ja kohalikes pahameelt tekitasid. **Ulvar Käär**

Vabatahtlikud suunavad konnad üle tee

Konnarände tulipunktides tuleb arvestada kiirusepiirangu ja tee ääres toimivate inimestega.

Ulvar Käär
ulvar.kaart@epl.ee

Kuna termomeeter on lõpuks hakanud kevadisi plusskraade näitama, algab peagi konnade kevadine sigimisränn. Nii nagu mullu samal ajal, on vabatahtlikel ka tänava kavas minna massilise rände ja tihedama liiklusega sõiduteede ristumiskohtadesse konnasid üle tee aitama.

„Kuna lähiajal lubatakse soojasid öid ja ka päevad on soojad, läheb konnade ränne kohe-kohe lahti,” osutas Eestimaa looduse fondi „Konnad teel(t)” projekti juht Teele Jairus. „Võimalik, et Põhja-Eestis lähevad konnad juba lähipäevadel liikvele.”

Enam kui sada üritusele registreerunud vabatahtlikku on juba valmis tegutsema.

Tänavu toimuvad nn konnatalgud viies kohas: Harjumaal Kiisa alevikus, Piibe maanteel Nelijärve, Soodla ja Tammiku kandis ning Võrtsjärve lähedal Viljandi–Tartu maantee Leie–Oiu lõigul.

Kiirust piiratakse

Jairus ütles, et neis kohtades pannakse talgute ajal tee ääres kiirust piiravad liiklusemärgid ja samuti tuleb roolikeerajatel arvestada tee ääres toimivate vabatahtlikega, kes kõik kannavad helkurveste.

Jairus lisas, et autojuhtidel tuleb talgulistega arvestada ilmselt eeskätt õhtul alates kaheksast-üheksast kuni südaööni, mil konnade ränne on tavaliselt kõige intensiivsem.

Kahepaiksete uurija Riinu Rannap nentis, et sellistes

Konnade ränne on kõige aktiivsem õhtul alates kaheksast-üheksast kuni südaööni.

Foto: Andres Putting

kohtades, kus aegade jooksul konnade talvitumis- ja sigimise vahele kujunenud rändekoridor ristub mitmerajalise sõiduteega, hukkub igal aastal tuhandeid konnasid. Seejuures on uuringud tema sõnul näidanud, et konnad ei hukku ainult autorataste all, vaid

Täna Delfis:
Mida teha kiirabi ja traumapunkti ülekoormatusega?

neile võib saatuslikuks saada juba möödasoitvast sõidukist tekkiv õhu lööklaine. „Konnad on kõiguseoojaste loomadena rändel veel sageli uimased ning osa neist jääb ka päeva jooksul üles soojenenud asfaldile ennast soojendama,” viitas Rannap, kuidas sõidutee paljudele konnadele surmalõksuks saab.

Rannap tähendas, et teede ehitamist või laiendamist planeerides pole meil seni konnade liikumistele arvestatud. Esimeseks positiivseks sammuks selles vallas nimetas ta Tallinna–Tartu maantee alla kavandatud konnatunnelid.

Mullustel konnatalgutel aitasid vabatahtlikud ohutult üle tee sigimisveekogusse minna ligi 11 000 konnal. ●

Kõigil huvilistel on võimalik end tänavuste konnatalgutele osalema registreerida ürituse kodulehel www.elfond.ee/konnadteel

Müügil on uppunud USA autod

Maanteeamet soovib tungivalt USA-st Eestisse toodud sõidukite ostmisel kontrollida auto tausta. Möödunud aasta oktoobris USA-s ülejutus põhjustanud orkaan Sandy tõttu uppus ligikaudu 230 000 sõidukit.

Esimesed orkaanis vee kahjustusi saanud sõidukid on Eestisse jõudnud, kusjuures neist vähemalt üks on hüriidajamiga auto, teatab amet.

Soolases vees uppunud auto turvarakust ja elektrisüsteem on saanud niiskuskahjustusi, mille põhjustatud vead ei pruugi avalduda kohe, vaid hoopis pikema aja möödudes. Olukorra teeb eriti ohtlikuks asjaolu, et tulvavees kahjustatud sõidukitel võivad turvapadjad iseenesest avaneda. Täielikult uppunud auto taastamiseks tuleb välja vahetada kogu elektrisüsteem ja -osad.

Mida kontrollida?

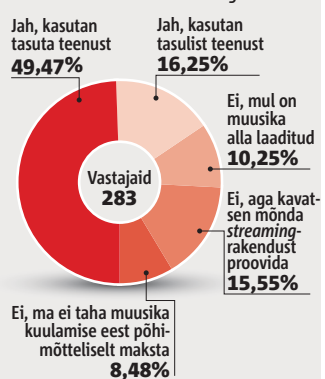
Esiteks tuleb USA-st imporditud sõidukit ostes kindlasti kontrollida selle tausta VIN-koodi järgi guugeldades, et saada teada, kas sõiduk müüdi oksjonil tavasõidukina, avariisena või uppununa.

Seejärel tuleks võrrelda sarnasust dokumentide, sõiduki kere ning andmesildi sümbolitega. Müügikuulutusele lisatud VIN-koodidesse tuleks suhtuda teatud ettevaatusega. Osa automüüjaid näitab müügiportaalis sarnase sõiduki ehk nn fantoomauto VIN-koodi, millel on puhas taust, lootuses, et ostja teist korda autol olevat VIN-koodi enam ei kontrolli.

Kui müüja on juriidiline isik, kelle majandustegevuseks on sõidukite müük (nt autokauplus), tekib müüja ja ostja vahel nn tarbijaõigussuhe ning tarbijat kaitseb seadus tõhusamalt (nt on võimalus pöörduda kaebusega tarbijakaitseametisse jne). Aga kui ostu ja müügi tehingu teevad kaks eraisikut, siis ei rakendu tarbija õigusi kaitsevad seadused ja tekkinud vaidluse (nt sõiduki mittevastavus müügilepingu tingimustele) saab lahendada üksnes kohtus, mis on aga teatavasti aeganõudev ja kulukas. ● **EPL**

NÄDALA KÕNEAINE

Küsisime Spotify Eestisse jõudmise tuules Eesti Päevalehe veebi- ja digilehe lugejalt nende kogemusi muusika voogedastuse ehk *streaming* uga. Kas kasutate muusika-streaming'ut?

Ütle sõna sekka! **WWW.EPL.EE**

Kirjeldustõlk aitab filmi ja etenduse vaegnägijani

Mujal maailmas laialt levinud kirjeldustõlge on Eestis lapsekingades ja projektipõhine.

Urmas Jaagant
urmas.jaagant@epl.ee

Kuu alguses said diplomi kätte kümnekond Eesti esimest kirjeldustõlkijat, kes oskavad visuaalse info nägemispuudega inimeste jaoks sõnadesse ümber panna nii filmi, teatrietenduse kui ka muuseuminäituse puhul.

Ühe koolitaja, pimedate abistamisega tegeleva Sülvi Sarapuu sõnul annab dialoog telesarja või filmi sisust kätte poole, ülejäänud jääb pimedal saamata. „Tahaks hea meelega teatris käia, aga kui teised naeravad, ei tea meie, miks naerakse. Vaadake, kui palju on muuseumides asju klaaside taga või ripub lae all, mida ei ole võimalik katsuda,” ütles ta. Sotsiaalministeeriumi andmete järgi on Eestis umbes 7000 nägemispuudega inimest, kes

kirjeldustõlget kõige otsesemalt vajavad.

Filmis või teatrilaval toimuva lihtsast ümberjutustamisest on asi siiski kaugel. Pausid dialoogide vahel ei ole alati pikad, aga teksti peab olema piisavalt, et olulist edasi anda. Ühtlasi ei tohi kuulajat infoga üle külvata, tuleb jätta ruumi tõlgendamiseks. Ja loomulikult ei tohi filmielamust rikkuda mõnd lõpplahenduse seisukohalt olulist detaili välja jättes või ette ära rääkides.

Hea kirjeldamise oskus

Nüüdsest diplomeeritud kirjeldustõlk Kadrian Hiie tegeleb Tallinna Heleni kooli õpetajana vaegnägijatest lastega iga päev. „Minu töös on kirjeldamise oskus väga vajalik. Ma ei saakski lastega kuskil käia ega midagi teha, kui ma neile ümbrust ei kirjelda,” ütles ta. „Varem ma kogenematuses kirjeldasin lastele ilmselgelt liiga palju ja andsin kohati ebavajalikku infot.”

Sarapuu sõnul on selli-

Kadrian Hiie loeb silmadele sideme pannud reporterile (vasakul) MTÜ Kakora ruumides mängufilmi „Detsembrikuumus” kirjeldustõlget. Diplomiga pärjatud tööd kuulavad Sülvi Sarapuu ja Jakob Rosin.

Foto: Rauno Volmar

Vaata videot digilehest
●●● ajaleht.epl.ee

Nutitelefonil omanikud, vaadake videot

ne kirjeldamine mujal maailmas väga levinud ja ei olnud algul üldse mõeldud pimedatele. Kui tulid esimesed kinofilmid, oli pilet paljudele liiga kallis. 1930-ndatel hakatigi Hispaanias filme raadios kirjeldama. „Inglismaal on tänapäeval kõik Hollywoodi filmid kirjeldustõlkega. Seaduste järgi on 10% kõigist televisioonikanalitest kaetud kirjeldustõlke ja heliliste subtiitritega,” loetles Sarapuu.

Pimedana sündinud Jakob Rosina sõnul saab mõnes riigis kirjeldustõlget teleri digiboksil valida, nii nagu valitakse spordikommentaare või subtiitrite keelt.

Eestis pole üksikutest projektidest kaugemale jõutud. Kokku on alates 2007. aastast kirjeldustõlge helindatud viiele filmile, millest esimene oli „Ruudi”. Selle puhul meenus Rosinale absurdne seik, et kirjeldustõlkega „Ruudi” oli olemas ka Elioni digi-TV-s, kuid kuna pimedad ei saa digiboksi menüüdes iseseisvalt orienteeruda, ei ole nad saanud filmi ka vaadata.

Koolituse käigus valmis nüüd kirjeldustõlge veel viielekuuele filmile, kuid kuna nende stuudios lintivõtmine maksab kuni 2000 eurot, on uued tõlked jäänud ühekordseteks lõputöödeks. ●

Loodi uus koostöökoda

Kultuuriministeeriumi teatel kompenseerib kirjeldustõlkide vähesust valitsuse ja puuetega inimeste esindusorganisatsioonide koostöökoda.

Ka näiteks pimedate raamatukogus valmistatakse heliteavikuid, audiotekste ja arvutit on ka vastavad seadmed kuulamisfai-

Island!

Telli EESTI EKSPRESS ja avasta maailma!

Eesti Ekspress viib 3 tellijat koos kaaslasega maailma äärel - ainulaadsele Islandile!

1. Telli leht. Telli Eesti Ekspressi täispakett või digipakett vähemalt 6 kuuks või otsekorraldusega enne 17. maid ja osale reisiloosis.

2. Registreeru. Loosis osalevad kõik uued ja olemasolevad tellijad, kes annavad oma reisisoovist teada.

3. Võida. Auhinnareis toimub **4.-9. juulil 2013**. Sisaldab lennupileteid otselendudele Tallinn-Keflavik-Tallinn, transfeeri, majutust hotellis koos hommikusöökidega ning ekskursioone mööda Islandit. **Reisi giidiks on Eesti Ekspressi ajakirjanik Askur Alas.**

Telli ja registreeri aadressil www.ekspress.ee/island
Klienditugi: tel 680 4444, e-post klienditugi@lehed.ee

Eesti Ekspressi tellija saab reisi osta soodushinnaga 799 €.

Reisi korraldab Germalo Reisid.

Broneeri reis telefonil 611 0600 või e-postil germalo@germalo.ee.

CNN: BOSTONI RÜNNAKU KORRALDAJA ON VAHI ALL

CNN-i eileõhtuste teadete järgi arreteeris FBI Bostoni plahvatuses kahtlustatava mehe. Väidetavalt tehti tema isik kindlaks kohaliku telekanali videomaterjali-de põhjal. Varem selgus, et üks

maratoniraja ääres plahvatanud pomm oli paigutatud kiirkeetjasse ja see omakorda seljakotti. Pommid pandi lõhkema ilmselt taimeriga. Bostoni rünnaku hukkus kolm inimest. **Delfi**

ISRAELI KUURORTLINNA TABAS RAKETIRÜNNAK

Punase mere ääres asuvat Eilat linna tabas eile raketirünnak, mille korraldamise võttis omaks Egiptuses tegutsev islamistide rühmitus, kes teatas kahe Grad-raketi tulistamisest. Iisraeli tea-

tel rünnakus keegi viga ei saanud ja purustusi ei tekkinud. Viimati tulistati Eilat novembris. Eesti välisministeeriumi andmeil praegu Eilatis Eestist pärit turismigruppe pole. **ERR**

Thatcheri matusteltki ei puudunud rahva kriitika

Ärasaatmine Kümned tuhanded Londoni elanikud ja külalised kogunesid eile südalinnas, kus saadeti viimsele teekonnale kõige pikema staažiga Briti peaminister Margaret Thatcher. Juba varahommikul võis BBC ja Sky Newsi vahendusel näha, kuidas k innukamad Thatcheri toetajad olid veetnud jaheda öö St. Pauli katedraali ees, et olla võimalikult lähedal 20. sajandi ühe mõjukama poliitiku ärasaatmisele.

Tänavad St. Pauli katedraali ümber olid sisuliselt tigipääsmatud. Valdavalt olid inimesed tänavatel rahumeelsed ja sõbralikud, käredamad emotsioonid tekkisid üksnes siis, kui mõni valjema häälega kodanik meenutas Thatcheri võimu keerulisi ajajärke nagu Falklandi sõda ja majandusreformid. Leidsid ka neid, kelle kaasa võetud plakatil mõisteti hukka riigi matusetseremooniale kulutatud kümnet miljonit naela. **Urmo Soonvald, Tarmo Paju**

Fotod: AFP, AP, Reuters/Scanpix

Navalnõi süüasi: küsimus ainult tingimisi või tegelikult karistuses

Tuntud Vene opositsiooni-tegelase eile algama pidanud kohtuprotsess lükati nädala võrra edasi.

Kaivo Kopli
kaivo.kopli@epl.ee

Aleksei Navalnõil on jalas samad pruunist nahast jala-nõud, mis aasta tagasi, kui ta ilmselt tuntuima opositsioonijuhina juhtis Putini ajastu suurimaid meeleavaldusi. Nüüd on protest suurelt jaolt vaibunud, Navalnõi jalanõud õmblusest kärisemas ja tema parem käsi sidemes. „Ei midagi erilist, ma kukkusin,“ ütleb ajakirja Time korrespondentile mees, kes võidakse peagi riisumise süüdi mõista ja kriminaalkurjategijana eluks ajaks poliitikast kõrvaldada. Seda siis, kui tal kohtuprotsessil hästi läheb. Halvemal juhul veedab ta kümme aastat trel-lide taga.

Välismaises meedias on Navalnõi protsess kuulutatud küll mitte saajandi, aga kümnendi protsessiks. Iga-tahes suurimat tähelepanu pälvivaks Kremli kättemak-suaktsiooniks pärast Mihhail

Hodorkovski kohtuprotsessi. Navalnõi sõnul on tegemist Putini isikliku heakskiidu saanud näidishukkamisega, mille üks eesmärk on näidata just meeleavalduste tõttu ärevaks muutunud võimuoliidile, et ohjad on siiski tema käes.

Tulemus justkui teada

Kreml muidugi eitab kättemaksu ja Putini pressiesindaja ütles pühapäeval, et president Navalnõi kohtuprotsessi ei jälgivat. Ta võis rääkida tõtt, kui protsessi tulemus on Putinile juba niigi teada. Mõneti kummalisel moel võib näha, et tõde tunnistavad ka uurimisorganid ja kohtumõistjad.

Navalnõi sõnul on tegemist Putini heakskiidu saanud näidishukkamisega.

Nimelt ütles Kirovi ringkonakohtu esimees Konstantin Zaitsev juba enne protsessi algust: õigeksmõistmine on Vene kohtusüsteemis haruldane. Navalnõi protsessi kohtunik Sergei Blinov pole viima-

Aleksei Navalnõi

se 130 juhtumi puhul kordagi kedagi õigeks mõistnud ja Zaitsev on seda oma 14-aastase praktika jooksul teinud ainult korra, kusjuures kõrgem kohus tühistas sellegi otsuse. Föderaalne juurdluskomitee pressiesindaja ei teinud õieti saladustki, et Navalnõi on uurimise all poliitilistel põhjustel. „Kuna süüdistatav isik tegi kõik endale tähelepanu tõmbamiseks – võiks isegi öelda, et õrritas võime –, siis huvi tema mineviku vastu suurenes ja

Miks kohtu ees?

Navalnõi süüdistatakse riiklikust metsandusettevõttest Kirovles 16 miljoni rubla (390 000 euro) kõrvaldamises. Juurdluse andmeil pani Navalnõi kuriteo toime 2009. aastal, kui oli Kirovi oblasti kuberneri nõunik. Süüdistuse järgi veenis Navalnõi Kirovles juhti Vjatšeslav Opalevi sõlmima väidetavalt kahjulikku metsamüügi lepingut ettevõttega, mida kontrollis Navalnõi. Navalnõi eitab kõiki süüdistusi.

Foto: AP/Scanpix

paljastamise protsessi kiirendati,“ ütles Vladimir Markin ajalehele Izvestija. Ta märkis, et Navalnõi on USA käsilane, kes sai vajaliku väljaõppe Yale'i ülikoolis ja saadeti Venemaale revolutsiooni tegema. Tõepoolest, Navalnõi käis 2010. aastal Yale'is juhtimiskursusel. 2010. aasta sügisel tuli Navalnõi oma blogis välja esimese paljastusega nelja miljardi dollari riisumisest ühes riigiettevõttes. Mõni nädal hiljem algatati juurdlus hoopis tema üle. **•**

Lasnamäe Linnaosa Valitsus

TEATAB

Vastavalt Lasnamäe linnaosa vanema 15. aprilli 2013 korraldusele nr 1-15/89 kuulub Lasnamäe Linnaosa Valitsus välja eelläbirääkimistega pakkumise linnarajatiste kaubandustegevuseks kasutusse andmiseks müügilehtide paigaldamiseks puu- ja köögiviljadega kauplemiseks 2013. aastal:

- 1) Pae tn 80 juures asuval parkimisplatsil 10 m²;
 - 2) Pae tn 74 juures 10 m²;
 - 3) Lindakivi puiesteel P. Pinna tn 21 juures 3 kohta, igaüks 10 m²;
 - 4) Saarepiiga puiesteel Vikerlase tn 23 juures 3 kohta, igaüks 10 m².
- Pakkumise alghind ilma käibemaksuta on 12,80 eurot ühe m² kohta kuus. Pakkumiste esitamise tähtaeg on hiljemalt 03.05.2013 kell 09.50. Pakkumise tingimused Tallinna linna veebilehel www.tallinn.ee/est/ametlikud_teated

Mustamäe Linnaosa Valitsus

TEATAB

Ehitajate tee 2 kinnistu detailplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiislahenduse avaliku arutelu tulemustest

Mustamäe Linnaosa Valitsus viis 15. aprillil 2013. a läbi Ehitajate tee 2 kinnistu detailplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiislahenduse avaliku arutelu. 27. märtsist – 9. aprillil 2013 avaliku väljapaneku jooksul ei laekunud ühtegi kirjalikku ettepanekut ega vastuväidet. Avalikul arutelul osalesid projekteeri- ja ja naaberkiinnistute esindajad. Detailplaneeringu menetlemist jätkab Tallinna Linnaplaneerimise Amet. Täpsemat teavet saab Tallinna planeeringute registrist <http://tpr.tallinn.ee/> (DP035970).

Tallinna Kultuuriväärtuste Amet

AVALIKUSTAB

Tallinna Linnavolikogu 4. aprilli 2013 otsuse nr 38 „Tallinna Toomklubi ja Tallinna Rahvaülikooli ümberkorraldamine Tallinna Rahvaülikooliks“. Tallinna Linnavolikogu otsustas: Liita Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti hallatav asutus Tallinna Toomklubi hallatava asutusega Tallinna Rahvaülikool ja lõpetada Tallinna Toomklubi tegevus 31. mail 2013. Otsust on võimalik vaidlustada Tallinna Halduskohtus (Pärnu mnt 7, Tallinn 15082) 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavastegemisest.

TAAVI MADIBERKI FIRMA SAI RAHASÜSTI

Margus Linnamäe firma UP Invest AS investeeris 2,2 miljonit eurot energiasalvestite arendajasse ja valmistajasse Skeleton Technologies, mida juhib Eesti Raudtee nõukogu esimees Taavi

Madiberk. Rahastuse toel valmistatakse ja arendatakse energiasalvesteid, mis on konkurentide analoogidest neli korda võimsamad ja salvestavad kuni kaks korda rohkem energiat. **EPL**

LEEDO AUKONSULIKS

Vjatšeslav Leedo nimetatakse 30. aprillil Kuressaare lossis toimuvale tseremoonial Ukraina Vabariigi aukonsuliks Saare, Pärnu, Viljandi, Tartu, Valga, Võru ja Põlva maakonnas. **Delfi**

TERE KOLIS LÕUNASSE

Oliver Kruudale kuuluv Eesti suurim piimatööstus Tere AS sulges eile tootmisüksuse Tallinnas ja kolis Lõuna Eestisse, kui jätkab edaspidi toomist Põlvas ja Viljandis. **EPL**

Valitsusel pole Estonian Airi teema jaoks aega

Rahvusliku lennufirma ümberkujundamisplaan jõuab kabineti istungile alles maikuuks.

Andres Reimer
andres.reimer@epl.ee

Seniste ootuste järgi pidanuks valitsus raskes majandusseisus lennufirma käekäiku arutama homme, kuid üllatuslikult pole ettevõtte saatust määravat ümberkorralduskava kabineti istungi päevakorras.

Riigikantslei kinnitusele on majandusministeeriumis valminud dokument juba oma koha Stenbocki maja riulitel leidnud, kuid selle arutamine lükkub edasi mahuka riigieelarve strateegia päevakorda jõudmise tõttu. „Riigieelarve strateegia arutamine võtab aega kuni järgmise nädalani ja Estonian Air võib päevakorda jõuda maikuu alguses,” ütles valitsuse meedianõunik Liina Kersna.

Valmisolek on olemas

Majandusminister Juhan Parts kinnitas valmisolekut rekonstrueerimiskava peatselt vastu võtta. „Me ei võida otsustamise ja riigiabi taotlemise edasi lükkamisega mitte midagi, ehkki juriidiliselt on meil aega seda dokumenti Euroopa Komisjonile esitada kuni juunikuuni,” lausus Parts. „Estonian Air tegutseb juba aasta algusest selle plaani järgi, mis on ka valitsuse liikmetele tuttav. Euroopa Komisjoni jaoks peame lisama detailseid arvutusi.”

Euroopa Komisjon teatas teisipäeval, et laiendab aasta alguses alustatud uurimist Estonian Airile antava riigiabi kohta. Nüüd võetakse vaatluse alla tänava veebruaris tehtud otsus varem antud päästmis-

Estonian Airi kõikide klasside reisijaid hakkavad pardal teenindama samad stjuardessid.

Foto: Joosep Martinson

laenu suurendada 28,7 miljoni euro võrra, millest 16,6 miljonit on välja makstud. Eesti seisukoht on, et algne 8,3 miljoni euro suurune laen oli mõeldud Estonian Airi selle aasta 31. märtsini käigus hoidmiseks

ja et pärast seda perioodi on ettevõttel elus püsimiseks vaja lisavahendeid.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) nõuniku Rasmus Ruuda sõnul pole riik Estonian Airi aida-

Laen ja kärped

Estonian Airi päästmiseks läheb vaja 37 miljoni euro suurusel laenu, et ettevõtte saaks selle aasta lõpus seista oma jalgal. „See ei tähenda veel positiivset tulemust, kuid võimaldab tegevust jätkata,” selgitas ettevõtte juht Jan Palmér kuu aega tagasi.

Palméri plaani kohaselt jäävad alles praegused kümme lennuliini: Stockholm, Kopenhaagen, Amsterdam, Brüssel, Oslo, Moskva, Peterburi, Kiiev, Vilnius ja Trondheim. Pardateeninduses pannakse nii säästu- kui ka äriklassi reisijaid pardal teenindama samad stjuardessid. Lennukite arv väheneb praeguselt kümnelt 2015. aastaks viiele, 200 töötajast lastakse 60 lahti ning alles jäänud töötajatelt oodatakse rohkemate ülesannete täitmist.

Ettevõtte kolib praegusest 3500-ruutmeetrisest büroost neli korda väiksemale pinnale ning müüb osaluse ettevõttes Estonian Air Regional, Amadeus Estonia ja ka lennukikütusefirmas.

tes reegleid rikkunud. „Tegemist on ühe ja sama riigiabi taotlusega ning MKM on seisukohal, et tegemist on ühe päästmise laenuga, mis on Estonian Airile välja makstud osadena ja vastavalt ettevõtja põhjendatud restruktureerimisvajadustele. Seega „üks kord, ainuke kord” põhimõtet ei ole rikutud,” ütles Ruuda.

Estonian Airi mullune puhaskahjum on 49,2 miljonit eurot, mis moodustab ligi poole 91,5 miljoni euro suurusest müügitulust. ●

Saartele võiksid sõita riigile kuuluvad laevad

Saartevahelise parvlaevaliiklusega vahetult opereerimine jääb siiski endiselt erafirmade õlule.

Kaidi Tahula
majandus@epl.ee

Esmaspäeval riigikogus parvlaevaliiklust puudutavale arupärimisele vastates märkis majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts, et tulevikus riigile kuuluvaid parvlaevu võiks konkursi alusel hakata opereerima erafirmad.

„Nii nagu me teeme praegu Piirissaare ja Ruhnuga, täpselt sama on teiste ehitatavate laevadega, et laeva omanikuks jääb riik või kui riik nii otsustab, siis mingi riigile kuuluv äriühing ja siis opereerimiseks pakutakse eraettevõtet,” rääkis Parts.

Majandusministeerium sel-

gitas Eesti Päevalehele, et riik on seni chitanud laevu väikesaartele just seetõttu, et eraettevõtted ei ole viimastel aastatel suutnud uusi, merekindlaid ja saarte vajadustele vastavaid laevu ise turule tuua.

Lisaks olemasolevatele Piirissaare ja Ruhnuga laevadele on sel aastal valmimas ka Abruka ühendust pidav laev. Järgmisel aastal tuleb uus laev Prangli liinile ning aastal 2015 loodab ministeerium liinidel näha nii Vormsi kui ka Kihnu uut laeva.

Ka saarte vahele uus laev

Samuti planeerib riik jätkuvalt Saaremaa ja Hiiumaa vahelise parvlaeva ehitamist. Ka Hiiumaa ja mandri vahelise ühenduse tagamiseks planeerib majandusministeerium uue laeva ehitamist ning selle hankega alustatakse siis, kui avaneb 2014–2020 perioodi eelarve raha. ●

Eesti maksab Kreekale viis miljonit eurot

Rahandusminister Jürgen Ligi ütles, et Eesti kannab riigieelarvest Kreekale tagasi viie miljoni euro eest intressitulu. Tegu on osaga euroala rahandusministrite kokkuleppest. Seejuures on kokku lepitud skeem, kus võlakirjade intressimaksetest saadud tulu kajastub esialgu Eesti Panga kasumis, mis kantakse dividendidena riigieelarvesse ja sealt edasi Kreekale.

„Keskpang on ostnud turult vastava väärtpaperituru programmiga odavalt kokku programmiriikide võlakirju ja teeninud sellelt korraliku kasumi. Kokkulepe on, et esiteks

selleks, et leevendada Kreeka võlakooormat, ja teiseks, et mitte teenida kasumit programmi riigi häda pealt, kanda see raha riigi eelarvesse, kellele tehakse ettepanek see tagasi Kreekale anda,” selgitas Ligi.

Eesti Panga puhaskasum kasvas mullu rohkem kui poole võrra 34,1 miljoni euroni. Aasta varem teenis Eesti Pank 22,3 miljonit eurot kasumit. Eesti Panga finants- ja aastaruannet, kust peaks selguma ka täpne Kreekale ülekantav summa, esitleb keskpanga president Ardo Hansson kas mai lõpus või juuni alguses.

● Harry Tuul

LOE SELLE NÄDALA MAALEHEST:

Loodusemees jättis lambad talveks saarele virelema

» Tuntud matkajuhi Bert Rähni lambakarjast hukkus pool.

LOE VEEL:

» **Ärimees RAIVO VARE:**

Venemaa ei hakka nagunii Tartu rahu tunnistama ja Setumaad me tagasi ei saa.

» Noored eelistavad porgandit kommile. Kas tõesti?

Sel nädalal
Maamajandus!

k

KULTUUR

PARIM TUDENGIFILM MOONIKA SIIMETSALT

Mullused parimad tudengifilmid on valitud ja nende autorid autustatud BOB (Best of BFM) kujukestega. Parima filmi auhinna sai Moonika Siimetsa (pildil) muusikal „Viimane Romeo”, samuti nimetati Siimets parimaks režissööriks. Dokumentaalfilmi auhind anti „Elukunstile”, mille režissöörid olid Tiina Haak ja Annamari Kenk. Kõik võidufilmid talletati ka DVD-le. **EPL**

ti nimetati Siimets parimaks režissööriks. Dokumentaalfilmi auhind anti „Elukunstile”, mille režissöörid olid Tiina Haak ja Annamari Kenk. Kõik võidufilmid talletati ka DVD-le. **EPL**

IVAN JULM LUUBI ALL

Laupäeval kell 13 toimub Maarjamäe lossis ajaloolaupäevak sarjast „Valitsejad Eesti ajaloos”. Ajaloodoktor Andres Adamson räägib esimesest Vene tsaarist Ivan Julmast. **EPL**

ILMUB KULTUSLIK „CRASH”

Kirjastus Koolibri annab välja J. G. Ballard'i 1973. aasta romaani „Crash”, mis on postmodernistliku kirjanduse kultusteos ja mida peetakse autori romaani-dest üheks paremaks. **EPL**

Tšellomäng pole naljategu ehk Matiiseni õpilased vol. 2

Reportaaž

Mart Niineste
muusikatoimetaja

Ajakirjanduslik eksperiment tõestas, et „Klassikatähtede” võitja Marcel-Johannes Kits mängib pilli meisterlikult.

Kuna süvamuusika ajakirjanik Sirje Normet räägib kultuuri-toimetuse koosolekul eriti vaimustunult tema mängu kõlast, toonist, mida üks 17-aastane ei tohiks tšellost veel kätte saada, on aeg teha uurivat kultuuri-ajakirjandust.

„Päevalehest, jah?” küsib too veidi silmle langeva tuka-ga pikk pintsakus kutt meilt Tallinna muusikakooli harjutusmaja ees ja juhatab meid läbi kakofooniliste koridoride, kuhu klassidest kõiksugu klassikat immitseb, tupp, kus on kaks klaverit ja tšello. Hommikul käis ta „Terevisioonis”, päeval Klassikaraadios, homme (eile – M. N.) on tal ERSO-ga Estonias kontsert.

„Tšello toon sõltub konkreetsest pillist, mängijast ja poognast ning ruumist. Siis

Mart Niineste (vasakul) teeb Marcel-Johannes Kitse juhendamisel esimesi samme tšello tundmaõppimisel.

Foto: Rauno Volmar

palub mul käe lõdvalt rippu jätta, juhendab, kuidas pöidla, nimetis- ja viienda sõrme vahel poognat õhus tasakaalus hoida. „Kuidas on?” Nendin, et piinamislähedane asend. „Ma suudan vabalt tund aega,” võtab ta poogna ja nähes, et mul õige asend üle jõu ja mõistuse käib, lubab seda edaspidi veidi vales-ti hoida.

Järgmiseks istutatakse sülle tšello ja pannakse paika teine käsi. See käib ümber kaela ja nii, et käsi on randmest sirge: „Mulle seoti algul praelabidas sinna, et seisaks.” Tšello süles ja selg sirge ning käed lähteasendis istumine ei hiilga just mugavusega. Harjumise asi ilmselt. „Pane nüüd poogen lahtisele keelele ja tõmba,” julgustab Marcel ja tšello teeb minu käes „Kääks!”. Marcel muigab ja soovitab keeli mitte nii kaela juurest tõmmata. Proovin uuesti ja nendin rahulolevalt: „Aurulaeva armuhüüd.”

Edasi läheb valusaks. „Suru pöidla küljega kaks keelt kin-

ni, tõmba poognat ja liiguta samal ajal kätt kaelal sujuvalt üles,” õpetab Marcel. Kaks peenemat keelt lõikavad lihase, kätt liigutades sumbub ka järjekordne kääksatus.

Proovin sõrmedega ühel keelel, kitarrimängukogemusest peaks ju abi olema. Ei ole. Võimatu on aru saada, kus mingi noot täpselt asub. „Kuule, sellega saab ju mikrotonaalset (kasutab toone, mis jäävad pooltoonide vahele – M. N.) muusikat teha, araabia värki!” libistan kätt poognatõmbe ajal millimeeterhaaval mööda kaela ja välja tulebki midagi selletaolist. *Vibrato* läheb suure ähmiga sootuks meelest. Aga päris vahva on niimoodi uut instrumenti avastada. Kõik eelnev meenutab mulle sket-

ši, kus Alo Mattiisen püüab onu Bellale lootusetult klaverit õpetada.

„Klassikaraadiot kuulati kodus teadlikult. Muusikuid polnud,” meenutab ta lapsepõlve, kui kuulis raadiost tšellomängu ega jätnud nuimist, enne kui ema talle samasuguse leidis ning ta viie ja poolelt Lembi Metsa poole viis. Ja läkski lahti.

Patsaaniaeg ära ei jäänud

Muusikakeskkoolis sai tema õpetajaks kuulus Laine Leichter, kes vitaalsena veel üheksakümnendate eluaasta-te piirimail õpilasi innustas ja nendega konkurssidel käis. „Inimene on üheksakümmend ja tantsib tunnis ette! Tema tunnid kestsid kaks kuni neli

tundi järjest – mina olin läbi, tema ei olnud. Siiani käin tal külas rääkimas-mängimas.”

Marcel nendib, et tšello-mäng on tal algusest peale üllatavalt lihtsalt kätte tulnud. Ja vahepeal, parimas patsaani-põlves, ei viitsinud ta selle pärast ka ülemäära pingutada, sest korvpalli ja sõprade jaoks oli samuti aega vaja. Edu konkurssidel oli see, mis pani uuesti tõsisemalt suhtuma. Siis kuulis ta „Klassikatähtedest” ja leidis, et ei viitsi – silmapiiril olid põnevamad perspektiivid. Kuid kui need osutusi fatamorgaanadeks ja Eesti Kontserdi produkt-sent Neeme Punder talle isiklikult osalemiskutse saatis, juh-tus see, mis on tänaseks tele-ja muusikaajalugu. ●

EPL-is ilmunud noorte lood inspireerisid teatraale

Eesti Päevalehes ilmunud noorte humanitaaride arvamugudest said Noorte Teatritehasest väljakasvanud noored näitlejad inspiratsiooni rääkida oma kogemustest. Situatsioonikomöödia stiilis lavastuse pealkiri on „Võinuks minna ka teisiti”. Etendus toimub Tartu klubis Kink Konk, kus baarilett muudetakse teatrilavaks ja luuakse intiimne side publikuga.

Etenduse eesmärk on astuda kontakti noortega, rääkida nendega ühises humoorikas keeles ja ajada reaalsus ja fiktsioon segi. Näidend on lugu kolmest Tartus pehmeid teadusi õppivast üliõpilasest, kes töötavad baaris: Jari, Semele ja Tikk. Situatsioonikomöödia käsitleb ka olude sunnil õpingute kõrvalt lihttöö tege-mist, mis annab küll vee peal püsimiseks vajaliku sissetuleku, ent mõjub vaimselt frustreerivalt.

Paraolümpia internetis

Elusuuruses tuuleveskitega võitlevad noored annavad oma mõtetele kuju näideldes. Mida tunneb noor inimene, kes on jõudnud juba magistriõppes-se ja ühtäkki avastab, et elu ei lähe sugugi nii, nagu on kunagi unistatud? Jäägem siiski realistlikuks: lihtsaid lahendusi ei ole olemas.

Noorte isiklik lähenemine ja siirus Eesti Päevalehe veergudel vallandas lugejate seas metsiku pahameele-tormi. Viimati nägi nii palju veebikommentaare pronksi-öö teemalistel artiklidel. Miks said magistrantide arvamused internetikommentaari-des nii palju vastukaja? Üks on kindel: ei nähta nende sõna-de taga olevat inimest ja seda, mis ajendas teda neid ridu kir-jutama, vaid kirjutist võetakse isikliku rünnakuna. Internetis vaidlemine on nagu paraolüm-pia: kui võidad, oled ikkagi puudega. ● **Emilie Toomela**

„Võinuks minna ka teisiti”

Esietendus: 28. aprillil 2013 kell 19

Etendused: 30. aprillil, 1., 2., 5., 12., 16., 21. ja 23. mail kell 19

Piletihind: 4 € / 5 €

Toimumiskoht: klubi Kink Konk, Vallikraavi 4, Tartu

Lavastaja: Tormi Torop

Näidendi autorid: Tormi Torop, Jari Matsi, Semele Kari ja Martin Tikk

Näitlejad: Jari Matsi, Semele Kari ja Martin Tikk

Tšellopoogna kolme sõrme vahel õhus hoidmine on piinamislähedane asend.

tuleb see, kuidas sa mängid, käte koostööst. Ning *vibrato*’st (noodi n-ö ujuma mudimine keelt kaelal venitades – M. N.). Ja poognakäsi peab täiesti vaba olema, raskus peab lan-gema keelele,” selgitab Marcel ja näitab, kuidas tšelloga olla ja istuda. „Mingit tooni hak-kab tulema siis – muidugi kui on andekas õpilane ja hea õpetaja ehk eeldused on ole-mas –, kui oled kaheksa aastat mänginud. Kümneaga võiks olla teatud põhi all. Aga tege-likult on see elukestev õpe,” ütleb Marcel. Lõpuks ütleb Marcel kreedona, et pillime-heteel pole tegelikult mingit mõtet, kui asja ei tehta hinge-ga. Nagu kõike siin maailmas. Ta mängib lühipala, mille pea-le kõrvalklassist plaksutatakse. Eksperiment, alga!

„Kui ma esimest korda poogna võtsin, mõtlesin ka, et tean küll, kuidas seda hoi-takse,” naerab Marcel, kui ma poogna kätte võtan. Ta

Vaata videot digilehest
●●● ajaleht.epl.ee

Nutitelefon-i omanikud, vaadake videot

KLASSIKATÄHT

Marcel Johannes Kits

Sündinud 1996

- Alustas tšelloõpinguid kuue-aastaselt Lembi ja Reet Metsa juures.
- 2002 astus Tallinna muusi-kakeskkooli Laine Leichterit tšelloklassi.
- 2011. aastast õpib samas koolis Mart Laasi tšelloklassis.
- On pälvinud preemiaid mit-mel vabariiklikul ja rahvusvahe-lisel konkursil: 2004. aastal Austria Liezeni rahvusvahelise tšello-konkursi II koht ja 2006. aastal III koht; 2006. aastal Läti Kuldi-

- ga Davõdovi-nim tšellokonkursi I koht, 2010. ja 2012. aastal II koht; 2008. ja 2011. aastal Riia Dombrovski-nim keelpillikonkursi II koht; 2007. aastal Tallinna rahvusvahelise konkursi Noor Muusik III koht ja 2009. aastal II koht.
- Marcel on esinenud solisti-na Läti riikliku sümfooniaorkest-ri, Tallinna kammerorkestri, Pärnu linnaorkestri, Liepāja sümfooniaorkestri ja TMKK sümfoonia-orkestri ees.
- 2009. aastal sai ta stipendiumi Norras Valdrese muusikafestivalil ja meistrkursustel osalemiseks. On osalenud prof Stefan Popovi

meistrkursustel Bulgaarias ja Inglismaal.

- Alates 2010. aastast on ta saanud täisstipendiumi Šveitsi Astona rahvusvaheliste suve-kursustele, kus on õppinud Francis Goutoni ja Robert Roze-ki juures.
- Marcel on musikaalsest pere-konnast, tema mõlemad õed mängivad viulit.
- Armastab ekstreemsporti ega pea paljaks korvpallivälja-kul higi valada.
- Musitseerimisest ja õppimi-sest vabal ajal kulgeb ta peami-selt jalgratta sadulas.

a

ARVAMUS

KRISTLIKUD VÄÄRTUSED

Kõnelda kristlikest väärtustest rahvale, kelle prohvetiteks on Mang ja Paukson, ehk rääkida traditsioonilisest perest riigis, kus on üks Euroopa suuremaid val-laslaste arve, tundub päris halenaljakas.

MAIT SEPP (PÕHJARANNIK)

ISEKAD INDIVIDUALISTID

Sotsiaalvõrgustik ei tee inimest, vaid teatud inimesed valivad selle tehnoloogia enda vajaduste rahuldamiseks. Selliste inimeste tekke ühe võimaliku põhjuse-na pakutakse kapitalistlikku elukorda, mille tõttu on põllumajanduslik suurpere asendunud minimalistliku ja isoleerunud individualismiga. Kultuur suunab, elu-olu võimaldab ja konkurents käsib elada isekate individualistidena. KRISTIAN PORT (ERR)

TALLINNA LIIKLUS on üle reguleeritud

Kas jalakäija aeg maksab vähem?

Mari Jüssi

Säästva Eesti instituudi vanemeksper

Vähem või rohkem oleme kõik jalakäijad. Ligi kolmandik Tallinna ja ligi pool Tartu linna liikumistest tehakse jalgsi. Jalakäija rollis on ka ühissõiduki ning autoga liiklejad, sest uksest ukseni pole enamasti võimalik sõita.

Kuigi jalakäija ja kõnnitee kuulub kindlalt Tallinna tänavaruumi, ei saa Tallinna, eriti kesklinna ja linnaosade keskuste liikluslahendusi pidada jalakäijasõbralikuks. Inimsõbraliku avalikku ruumi on küll viimastel aastatel juurde tulnud, kuid jalakäija liigub kesklinnas nagu saartel, mille vahele jäävad ebamäärase, ei maanteeks ega tänavateks liigitatavad sõiduteed – „teenavad” (sõnades „tänav” ja „tee” – toim). Õnneks soovib linn roheliseks pealinnaks saada nii väga, et inimsõbralike lahenduste linna- napilti toomine mõne aasta jooksul pole üldse võimatu.

Armas ürgpori

Ehkki jalakäijaid on palju, ei uuri Eesti linnad süstemaatiliselt, kui palju neid ikkagi on, kui palju kulub neil linnas käikudeks aega ja kuidas muuta jalgsikäimine mugavamaks. Tallinna linnavalitsus on viimastel aastatel andnud oma tegemistest kõvasti signaali: „Sõida ühissõidukiga!” Samal ajal pole linn midagi olulist teinud selleks, et ühissõidukist väljudes oleks jalakäijal hea ka edasi kõndida. Pean silmas näiteks kesklinna ristmikke, mille ületamist katkestab jalakäijal neli või isegi viis foorituld koos ohutussaarega. Ohutussaar ei mahu inimesed tihti vabalt seisma ja järgmist tuld oodates suureneb tõenäosus saada õnnistatud ürgporiga. Sellised kohad on näiteks vanalinna ja sadama vahel Põhja puisteel, Endla ristmikud, Liivalaia ja Juhkentali ristmik.

Saksa liikluspsühholoog Florian Lange ütleb, et mitme fooriga ülekäigurajad, kus tee ületamiseks tuleb mitu korda rohelist tuld oodata, õhutavad liiklusrikkumistele („Liikluspsühholoog: jalakäija ei pea mitu korda rohelist tuld ootama”, EPL 10.4).

Vasturääkivatele „mine” ja „ära mine” signaalidele lisaks kulutavad sellised foorisüsteemid liigselt jalakäijate aega ja annavad linnas liikumise eelisõiguse autoga liiklejatele. Eelmisel suvel avas linna- pea pidulikult punasele nupule vajutades Pärnu maanteel Draamateatri juures „ohutuse ja sujuva liikluse eesmärgil” seni väga sujuvalt isereguleerunud ülekäigul uue jalakäijate foori. Varem oli seal lihtsalt vöötrada ning kui jalakäijad seda ületada soovisid, autod peatusid. Nüüd aga põleb seal jalakäijatele punane tuli 62 ja roheline tuli 12 sekundit.

Draamateatri ees põleb fooris roheline tuli jalakäijale 12 ja autole 62 sekundit.

Tallinn on valgusfooridega üle reguleeritud. Lisaks sellele on liikluskorraldajad hakanud armastama torupiirdeid ja ristmikust eemale tõstetud „ringiga” minevaid ülekäike – mis annavad jalakäijale pigem sõnumi, et tema ajakulu liikluses on vähem väärtuslik, et ta ei tohi „tavaliiklust” segada ega kuskile loogiliselt otse pääseda. Selliste torupiiretega on palistatud näiteks Solarise ümbrus, Kunderi tänav ja kohe linnavalitsuse juures asuv Roosi-krantsi–Kaarli puistee ristmik.

Helsingis on Tallinnaga võrreldes jalakäijate ülekäigukohti südalinna oluliselt rohkem, mis kindlasti vähendab ka „vales” kohas tänava ületamisi. Kuid ka Helsingi lahendused on pigem ülekorraldamise killast ega loo kuigi esteetiliselt linnaruumi. Kuna üereguleerimine pole paljudes linnades liiklusõnnetusi vähendanud, siis on viimastel aastatel hakatud tiheda jalakäijaliiklusega linnakeskustes ja elamupiirkondades kasutama jagatud ruumi (*shared space*) põhimõtet, mis on täielik vastand autode ja jalakäijate eral-

damisele. Eemaldatakse praktiliselt kõik liiklusemärgid, kõnniteed ja valgusfoorid.

Jagatud ruum

Tänavaruum kujundatakse selliselt, et kõik arvestavad teineteisega ja autojuhid valivad loomulikult ohutu kiiruse. Liiklusinsener Hans Monderman, keda peetakse kaasaegse jagatud ruumi isaks, on öelnud, et inimese käitumist liikluses mõjutab rohkem avaliku ruumi ülesehitus kui tavapärase liikluskorraldus koos sinna kuuluvate märkide ja seadmetega. Sisuliselt toimis selline isereguleeriv liikluskorraldus kõikjal Euroopa linnades kuni 1940. aastateni, kui sõidukite piirkiirusi hakati tõstma ja liiklust pidi hakkama eraldi reguleerima. Jagatud ruum ei ole ka tänases Tallinna kesklinnas päris võõras nähtus. Tartu maantee alguse trammitee, Balti jaama trammipeatus, vanalinna õueala – seda küll koos kõnniteedega – on paljuski jagatud ruumi elementidega. Viru ringi Mere puistee ots töötab hästi ilma foorita, sest autojuhid ja jalakäijad on harjunud seal teineteisega arvestama.

Balti jaama ja Kaubamaja ristmikel jalakäijate tunnelisse suunamine on ajakirjanduses palju käsitletud teema ja sellised lahendused näitavad, et kui otsused betooni valatakse, siis on neid ka esialgu keeruline muuta. Liikluskorralduse ülesannete, eskiiside ja otsuste tegemine käib meil Eestis aga kabinetivaikuses – ilma avalikustamiskohustuse, mistõttu ei kipu ka uuenduslikumad ja erinevate liiklejate huvidega arvestavad lahendused edasi liikuma.

Miski ei takista aga praegu laual olevaid südalinna liiklusprojekte laiemalt avalikustamast ja uute ideedega tuulutamast – näiteks 4. trammiliini rekonstrueerimine määrab oluliselt ära Tallinna südalinna avaliku ruumi ilme, jalakäijade ning jalgrattasõbralikkuse mitmeks aastaks. Kõige tihedama südalinna ruumi Pärnu maanteel – näiteks Kosmosest kuni Maneeži tänavani – saab kindlasti kujundada jagatud ruumi põhimõtetel ja Viru ringi uuesti Viru väljakuks teha. ●

TEEME MAKSUKOORMA tajutavaks, et arutelu muutuks sisuliseks

Hakkame ise makse maksma

Harry Tuul

majandustoimetuse juhataja

Oleme harjunud, et maksud tasub meie eest keegi teine, üldjuhul tööandja. See on mugav, sest peale vahetu maksmise loobume ka vajadusest kaasa mõelda, miks ja milleks üks või teine maks on kehtestatud. Või kas makstava raha ja saadava teenuse kvaliteet on tasakaalus ning kas ja kuidas saaks seda paremaks muuta?

Võttes aluseks Eesti keskmise palga, saame, et netona laekub keskmiselt eestimaalase kontole iga kuu 725 eurot. Kuid selleks ajaks on maksudena riigile tasutud juba ligi 500 eurot. Palgasaja pole selleks nappugi vajutanud ega suure tõenäosusega sekunditki sellele mõelnud. Kahtlemata mugav olukord, kuid arukat arutelu see ei soosi.

Tajumatu maksukoorem

Seepärast ongi, et kuna näiteks sotsiaalmaksu maksab meie eest tööandja, jääb tegelike haige- ja pensionikassa teenuste kasutajatele tihti hägusaks, kust see raha tuleb. Isegi juhtivad päevalehed arutavad tõsi-meelselt teemasid nagu „tasu-

ta arstiabi”, „tasuta kõrgharidus” ja „riigipension”. Või kui makse vahetult tasuv ettevõtja küsib järjekordse monumendi või toetusplaani sünnil, kust raha tuleb, siis lõviosa kodanikest ootab raha riigilt, adumata tegelikkus allikat.

Kui aga maksu tasumine saab igapäevase vahetult tajutavaks, tekib vähemalt eeldus, et arutelu nii maksu enda kui ka selle eest saadavate teenuste ning nende kvaliteedi üle muutub sisuliseks. Keerulised ter- vishoiu- või abstraktsed pensioniteemad muutuks igapäevasele mitu korda lähedasemaks.

Ainuüksi agarus, millega inimesed tormavad veebruaris elektroonseid tuludeklaratsioone täitma, viitab, et vahetu kasu korral ollakse oma õiguste nõudmisel kiired, täpsed ja järjepidevad. Seepärast oleks mõistlik mitte ainult ülemaks- tud tulu maksuametist tagasi nõuda, vaid kohustada koda-

Vahetu kasu korral on inimesed oma õiguste nõudmisel kiired, täpsed ja järjepidevad.

nikku ennast makse maksma. Et igaüks näeks vahetult, kui suur summa sissetulekust kulub tervisekindlustuseks või pensionimakseteks.

Vastuargumendiks võib olla, et see on liiga keeruline. E-ajas- tu e-riigis ei pea see argument paika. See on mõne kliki töö. Üksikisikul on maksude tasumiseks vaja vähe aega, ettevõt- ted aga saavad kokku hoida raamatupidamisele kuluvat res-

surssi. Igaüks saab makse tasuda ka otse- või püsikorraldusega. Jah, ka viimasel juhul ei ole vahetut maksmist, kuid igakuine suur miinus pangakontol on nahale ikkagi piisavalt lähedal.

Finantslodevuse lõpp

Ühtlasi võib see lahendada Eestis laialt levinud finantslodevuse. Haiguse, kus ühesen- dise kütusehinna eelise nimel ollakse nõus sõitma teises linnaotsas asuvasse tanklasse, kuid aastakümneteks sõlmita- vad ja kümneid tuhandeid eurosid väärt laenu- või pensioni- samba otsuseid tehakse emot- siooni najal.

Vastuargument on seegi, et nii suureneb pettuste hulk. Tõsi, mak- sudest kõrvale hiilijaid võib olla arvuliselt rohkem, sest ligi 130 000 majandusüksuse asemel on tarvis kontrollida viis korda enam ehk üle 650 000 töövõtja. Samas tehakse seda ju ka praegu ning summaarselt maksupettuste summa suure- neda ei pruugi.

Võidakse ju öelda, et inimesed hakkavad maksudest hoiduma või on vähem solidaar- sed. Kuid see väide lähtub äraspidisest eeldusest, et inimesed on rumalad või paha- tahtlikud. Et nad ei saa aru, ei taha ühiskonnas kaasa lüüa või soovivad koguni riikluse eeli- sed lõhkuda. Mina seda ei usu. Muidugi leidub kõrvalekal- deid, kuid inimesed pole üldi- selt rumalad ega pahatahtli- kud, vaid mugavad. Seepärast: hakakem ise makse maksma. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

Infarkt jätab jälje kogu eluks

Meie südame tervis sõltub väga paljuski meie eluviisidest – sellele peaksime mõtlema iga päev.

Malle Avarsoo
Eesti Haigekassa
tervishoiuosakond

Müokardi infarkt on südamelihase pöördumatu kahjustus. Südamelihast varustavas veresoones katkeb verevool ja mõne aja möödudes sureb teatud osa südamelihast. Kui infarkti saanud inimene jõuab haiglaravile õigel ajal ja elab ägeda haiguse üle, asendub müokardi surnud kude paranemise käigus aegamisi armkoega, kuid sellel puudub lihasele omane funktsioon. Armistunud kude pole võimeline kokku tõmbuma ja seepärast jääb osa südamest vere pumpamisest kõrvale – tekib südameröö puudulikkus. Seepärast saabki öelda, et iga infarkt jätab jälje ja seda kogu järgneva eluks.

Haigust, mis viib arterite ummistumiseni ja mis võib tüsistuda infarktiga, nimetatakse südame isheemiatõveks. Inimese süda on lihased elund – meie tähtsaim lihas. Südamelihast varustavad verrega peenikesed veresoones – pärgarterid. Südame isheemiatõve korral ei saa südamelihas piisavalt verd, sest pärgarterid on lupjunud ja ahenenud. Haigus areneb aja jooksul, mil pärgarterite seinthesse ladestuvad rasvad ja kaltsium, tekivad lubjanaastud. Iga selline naast pärgarteri seinas ahendab veresoont aegamisi ja sedavõrd, et vastav südamelihase piirkond ei saa küllaldaselt hapniku- ja rikastatud verd. Olukorda, kus süda-

melihase verevarustus on vähenenud, nimetatakse isheemiaks ehk hapnikuvaeguseks. Isheemiaga kaasneb tugev valu südame piirkonnas – stenokardia ehk rinnaahistus ehk rinnaangiin.

Kuidas südameinfarkti ära tunda?

Südamelihase hapnikunälg võib esineda ka valudeta, siis on tegemist nn tumma isheemiaga. Kõige sagedamini täheldatakse haiguse valutut kulgu suhkruhaigetele. Tumma isheemiaga inimesel puudub looduse poolt kaasa antud alarmsüsteem, mis hoiataks hapnikunälja tekkimise eest südamelihases. Vahel võib valutult tekkida ja kulgeda ka südamelihase infarkt.

Südameinfarkti levinuim tunnus on tugev surve või pitsitustunne rinnus, mida on kirjeldatud ka kui ängistust, rõhumistunnet rinnaku taga. See sümptom võib minna ja tulla, aga enamasti valu infarkti korral püsib, ei leevene ka puhkamisel ning on varasematest kordadest tugevam. Iseloomulik võib olla asjaolu, et valu ei püsi paigal rinnaku taga, vaid kiirgab: vasakusse kätte, lõualuusse, kurku, selga või kõhtu. Lisanduda võivad hingamisraskused, õhupuudus, iiveldus, külm higi. Selliste vaeguste korral tuleb kindlasti helistada kohe kiirabisse ja mitte jääda ootama valu möödumist.

Sageli jäädakse abi kutsumisega hiljaks, isegi 2–6 tundi. Mitmed uuringud tõestavad, et naised viivitavad kauem, sest

Kui kahtlustate infarkti...

- Infarktile viitab tugev (või tugevnev) rinnaangiini valu.
- Katkestage kohe oma tegevus ja istuge, võimaluse korral heitke pikali.
- Pange keele alla nitroglütseriinitablett (või kasutage pihustit).
- Oodake 5 minutit. Kui valu ei leevene, võtke uus nitroglütseriinitablett.
- Oodake veel 5 minutit. Valu püsimisel võtke kolmas tablett nitroglütseriini.
- Kui stenokardia püsib pärast kolme nitroglütseriinitableti võtmist (seega kauem kui 15 min), kutsuge kohe kiirabi või helistage kellelegi, kes saab teid kohe lähimasse haiglasse viia.
- Kui rinnavalu ei taandu, ärge viivitage ning kutsuge kohe kiirabi!
- Mida kiiremini jõuate haiglasse, suurem on eduka paranemise võimalus.
- NB! Kiirabi kutsudes kirjeldage oma valu, selle täpselt algamise kellaaega ja mitu tabletti nitroglütseriini olete juba võtnud. Kui teil on südamega seoses juba varem haigusi esinenud, öelge ka kiirabile, et olete südamehaige.

Müokardi infarkt on südamelihase pöördumatu kahjustus.

neil esineb rohkem südamelihase hapnikuvaeguse kaudseid sümptomeid: hingeldus, valud seljas või lõualuus, iiveldus. Haiguse üle elanud naised on hiljem rääkinud, et ei tahtnud arste ilmaaegu tülitada – neile tundus, et tegu võib olla seedehäire, väsimuse või lihaskrambiga. Aga

Tegelikkus on aga selline, et enamik inimestest, kes abi kutsumisega viivitavad, surevad südameinfarkti haiglasse jõudmata – südameinfarkt on üle maailma surmapõhjuste seas esirinnas.

Meelespea südame isheemiatõve haigetele ja nende lähedastele!

- Õppige ära tundma isheemiatõve ja stenokardia tunnuseid.
- Õppige ära tundma olukordi, milles vaevused tekivad.
- Kandke alati kaasas nitroglütseriinitablette või -pihustit.
- Hoidke kodus käepärast viimatiseid EKG-d (südamefilimid).
- Võtke kohe ühendust perearstiga, kui märkate, et valu rinnus tekib varasemast sagedamini, on tugevam või kestab kauem.

Millal ja kui palju tuleb maksta visiiditasu?

Kui ravikindlustatud patsient pöördub ise perearsti või -õe vastuvõtule, ei tohi temalt visiiditasu küsida.

Evelin Koppel
Eesti Haigekassa
avalike suhete osakond

Samuti pole õigust küsida tasu sussi, bürootarvete, praksi üüri eest või nn vabatahtlikku annetust. Haigekassa soovib oma õiguste eest seista ja tasu mitte maksta. Kui regite seda siiski, küsige kindlasti perearstilt tšekk ja saatke see koos juhtumi kirjeldusega haigekassale. Haigekassa küsib sel juhul perearstilt selgitust ja alusetult võetud raha makstakse patsiendile tagasi.

Perearst teeb vajaduse korral ka koduvisiiti. Nende vajaduse üle otsustab perearst ise ja selle eest on tal õigus küsida 5 eurot, sõltumata sellest, kui mitut haiget ta ühe visiidi käigus läbi vaatab. Visiiditasu on patsiendi omaosalustasu ja haigekassa seda isiku eest ei maksa. Rasedatele ja alla kaheaastastele lastele on koduvisiit tasuta.

Vältimatu abi on kõigile Eesti elanikele tasuta ja seda antakse olukorras, kus abi edasilükkamine või selle andmata jätmine võib põhjustada patsiendi surma või püsiva tervisekahjustuse. Seda, kas tegemist on vältimatu abiga, otsustab perearst.

Perearst ei tohi vastuvõtul visiiditasu küsida. Koduvisiidi puhul on lubatud võtta visiiditasu kuni 5 eurot. Eriarsti visiiditasu on kuni 5 eurot. Voodipäevatasu haiglas on kuni 2,50 eurot.

Ka ravikindlustuseta isik saab pöörduda perearsti vastuvõtule. Vastuvõtule registreerimine toimub nii nagu tavaliselt, kuid ravikindlustuseta patsiendid peavad arstiabi eest tasuma ise ja perearsti kehtestatud hinnakirja järgi. Hinnakirja ja info teenuste osutamise tingimustest peab perearst välja panema nähtavale kohale.

Eriarsti poole pöördumisel tuleb ravikindlustatud patsiendil tasuda visiiditasu kuni 5 eurot.

Kaasas peab olema perearsti saatekirja. Saatekirja ei nõuta, kui eriarstiabi osutatakse trauma, tuberkuloosi, silmahaiguse, naha- või suguhaiguse puhul või juhul, kui osutatakse psühhiaatrilist või günekoloogilist abi.

Visiiditasu ei tohi nõuda:

- rasedalt;
- alla kaheaastaselt lapselt;
- kui vältimatu ambulatoorse eriarstiabi

osutamisele järgneb vahetult statsionaarse tervishoiuteenuse osutamine; kui kindlustatu suunas eriarsti juurde sellesama raviasutuse teine tervishoiutöötaja või teise raviasutuse sama eriala arst.

NB! Ilma ravikindlustuse ja saatekirjata patsient tasub oma terviseuuringute ja ravi eest raviasutuses kehtiva hinnakirja järgi.

Haiglaravi vajaval patsiendil tasub teada, et haiglas viibides peab ravikindlustatud patsient tasuma voodipäevatasu 2,50 eurot päeva eest, kuid mitte rohkem kui 25 eurot ühe haiglasoleku korra eest.

Voodipäevatasu ei tohi nõuda intensiivravil viibitud aja eest, raseduse ja sünnitusega seotud statsionaarse eriarstiabi osutamisel ning statsionaarse eriarstiabi osutamisel alaealisele.

Infarkt on tagajärg

Südame ja veresoonekonna haiguste tekkimist soodustavad mitmed riskitegurid. Üht osa neist inimene muuta ei saa, teisi aga saab ja peabki mõjutama.

Malle Avarsoo
Eesti Haigekassa
tervishoiuosakond

Riskitegurid, mida me muuta ei saa:

- meessugu, meestel esineb südameinfarkti sagedamini kui naistel;
- vanus üle 45 aasta – mida vanem inimene, seda suurem on haigestumise risk;
- südamehaigusi on esinenud perekonnas alla 60-aastastel lähisugulastel;
- menopaus naistel: haigestumise risk suureneb järsult naissuguhormoonide kaitsva toime vähenemise tõttu.

Risikafaktorid, mida saab ja tuleb mõjutada:

- suitsetamine
 - vere suur kolesteroolisisaldus
 - kõrge vererõhk
 - kõrge veresuhkru väärtused
 - liigne kehakaal
- Lugege ülaltoodud nimekiri veel kord üle. Kui leidsite kas või ühe teid puudutava teguri, asuge tegutsema.

Infarktist hoidumiseks tuleb ette võtta kuus olulist sammu:

I samm: loobuge suitsetamisest!
Suitsetamisest loobumine on oluline samm terve südame ja pika elu suunas. Kindlasti tuleb proovida iga võimalikku moodust ja ettepanekut sellest tervistkahjustavast pahest loobumiseks. Kui iseseisvalt on suitsetamise mahajätmine keeruline (ja seda ta on!), siis tuleb nõu ja abi küsida perearstilt või -õelt, kes oskab soovitada sobiva toetusrühma, nõustaja või ravimeetodi.

II samm: hoidke vererõhk korras
Oma vererõhu näitused peaks teadma igaüks. Perearsti juures käies jätke meelde mõõdetud väärtused ja laske kindlasti mõne aja möödudes vererõhku uuesti mõõta. Kõrgenenud vererõhku esineb kolmandikul keskealistest elanikest, eakatest on kõrge vererõhk igal teisel. Kõrge vererõhk ei tekita alati vaevusi, enesetunne võib olla tavapärane ega sega igapäevaelu. Sümptomid avalduvad sageli alles tüsistuste tekkimisel. Seetõttu on oluline vererõhku hoida soovituslikes piirides, mis on alla 130/85 mmHg. Ravimata või halvasti ravile alluv kõrge vererõhktõbi on oluline infarkti ja korduva infarkti haigestumise riski suurendaja.

III samm: jälgige oma kehakaalu
Uuringute tulemused näitavad, et iga teine keskeline Eesti elanik on pisut ülekaaluline, rasvunud aga iga kümnes. Ülekaalulistel esineb oluliselt sagedamini südameinfarkte, südamepuudulikkust, rütmihäireid ja ajuinsulte. Lisaks on neil tunduvalt enam diabeeti ja kõrgevererõhktõbe. Tänapäeval nähakse olulise ohuna eeskätt kõhupiirkonna rasvumist ja seepärast pööratakse üha rohkem tähelepanu vööümbermõõdule. Südamehaiguste risk on oluliselt suurenenud meestel, kelle vööümbermõõt on ≥ 102 cm ja naistel, kelle vööümbermõõt on ≥ 88 cm.

IV samm: jälgige veresuhkru väärtusi
Diabeedi puhul on oluline teada, et sel-

Südame ja veresoonekonna kaitsmiseks tuleks iga päev liikuda mõõduka koormusega vähemalt pool tundi.

Foto: Terje Lepp

Südameinfarkti levinuim tunnus on tugev surve või pitsitus-tunne rinnus.

Foto: Shutterstock

Kõik inimesed saavad vajadusel ööpäev läbi meditsiinilisi nõuandeid esmaseks abiks ja koduseks raviks perearsti nõuandetelefonilt 1220.

Tõsisemate terviseprobleemide korral suunatakse helistaja perearsti vastuvõtule, haigla valvetuppa või kiirabisse.

Kui helistad numbrile 1220:

- täpsusta, kas helistad iseenda või näiteks lapse haiguse tõttu;
- räägi oma tervisest võimalikult selgelt ja täpselt;
- selgita, mida oled ise esmalt teinud ja kas see on aidanud;
- jälgi nõustaja esitatud küsimusi ja püüa neile vastata võimalikult täpselt;
- enne helistamist tuleta meelde, mis-suguseid ravimeid pidevalt võtad või oled võtnud enne helistamist;
- võta käepärast paber ja kirjutusvahend, et vajadusel märkmeid teha.

V samm: hoidke vere kolesteroolisisaldus korras

Südame ja veresoonekonna haigusi põhjustab suurel määral vereravade ehk lipiidide taseme tõus. Vereravade muutusi esineb 70 protsendil suhkruhaigetel. Kõrge kolesteroolitaseme ga inimestel on tõenäosus haigestuda südame ja vere-mittediabeetikul. Näiteks kui uuritud mittediabeetikust mehel järgnes uus infarkt 7,1 aasta pärast, siis diabeetik sai uue infarkti 5,3 aasta pärast.

VI samm: olge aktiivsed ja liikuvad

Tänapäevaste soovitude alusel tuleks südame ja veresoonekonna kaitsmiseks liikuda iga päev mõõduka koormusega vähemalt pool tundi – üks kord nädalas tehtav treening südant ei kaitse. Füüsilise koormuse mõju uuringud näitavad, et südamehaiguste ennetamiseks on kõige olulisem liikumise korrapärasus, mitte selle intensiivsus. Seega on ka igasugusest liikumisest (kõndimine, kepikõnd, jalgrattasõit, tantsimine, ujumine, rulluisutamine) südame tervisele kasu. Kokku peaks nädalas liikumist olema vähemalt 3–4 tundi. Korrapärane liikumine on eriti oluline eakamatele ja kroonilisi haigusi põdevatele inimestele.

Isheemia-tõve ja pärilike tegurite seos

Tänapäeval tehakse südame ja veresoonekonna haiguste põhjuste selgitamiseks väga palju geeniuuringuid. Seni ettevõtetuist suurim rahvusvaheline geeniuuring leidis 15 uut geenivarianti, millel on oluline roll südame isheemiatõve väljakujunemisel. Selle uuringuga jõudis haigusega seotud teadaolevate geenivariantide arv 46-ni. Lisaks tehti kindlaks veel 104 geenivarianti, mis on teadlaste hinnangul suure tõenäosusega seotud isheemiatõve tekkega. Uutest leitud geenivariantidest on suurem osa seotud rasvade ainevahetusega, järgmist olulist rolli mängivad põletikuliste protsessidega seotud geenivariandid. Rasvade ainevahetuse puhul oli geenide roll südame isheemiatõve haiguse juures varem teada. Uudne on leid, et juba noorena esinenud põletikud võivad hiljem olla südameinfarkti põhjuseks. Uuring näitab, et äsjaleitud geenivariandid üksi ei mängi isheemiatõve väljakujunemisel põhirolli, haigus kujuneb mitme päriliku teguri koosmõjul.

Artikkel värske geeniuuringu kohta ilmus ajakirjas Nature Genetics.

Kindlustuskaitsega seotud küsimustele saate vastuse haigekassa infotelefonil

16363

E-R 8.30–16.30 (välismaalt helistades +372 669 6630)

1220

Perearsti nõuanne
Üleriigiline perearsti nõuandetelefon
24t ööpäevas
(välismaalt helistades +3726304107)

Südamenädal – „Sinu sammud loevad”

Sel aastal toimub südamenädal 15.–21. aprillini. Nagu viimasel paaril aastal, keskendub südamenädal ka sel korral liikumisele. Vähenen liikumine, aga ka suitsetamine, alkoholi liigtarvitamine, ülekaal, vähenen puu- ja köögiviljade ning liigne soolatarbimine on südamehaiguste peamised riskitegurid.

Südame jaoks on kasu aeroobsest treeningust – jalgrattasõit, tantsimine, kiire kõnd, rulluisutamine, jooksmine vms. Seetõttu korraldavad väga paljud kohalikud omavalitsused südamenädala jooksul oma kodukandi rahvale liikumist propageerivaid üritusi, mis kõik kannavad motot „Sinu sammud loevad”.

Kõik organisatsioonid ja asutused on oodatud üles näitama initsiatiivi-hooldamist oma töötajate suhtes ning südamenädala puhul oma asutustes korraldama südamehaigusi ennetavaid tegevusi.

Täpsem info ürituste kohta pannakse üles Tervise Arengu Instituudi veebilehele www.terviseinfo.ee.

Samast leiab ka ideid, mida nädala tähistamiseks ette võtta.

Allikas: Tervise Arengu Instituut

Kõhuaordi lõhkemine on väga kiire kuluga

Aastas sureb ligi 30 inimest kõhuaordi lõhkemise tõttu ja haigus tabab eelkõige eakamaid.

Signe Kalberg
signe.kalberg@epl.ee

Kõhuaordi lõhkemisel saabub surm juba mõne tunniga. Ka siis, kui patsient jõuab arsti- de vaatevälja kohe pärast aordi lõhkemist ja jõuab lõikusele, on tõenäosus ellu jääda ainult ühel inimesel kümnest.

„Kõhuaordi laienemine on aordi laienemine ristimõõdus. Sellist laienemist nimetatakse aneurüsmiks. Kui tavapärane aordi ristimõõt on 2 cm läbimõõdus, siis sellise diagnoosi saame panna juhul, kui aordi ristimõõt on suurem kui 3 cm,” selgitab südame- ja veresoonte kirurg Andrus Loog taastava kirurgia kliinikust.

Kui aort laieneb, võib ebasoodsate tingimuste kokkulangemisel aordi sein lõhkeda. Aordi sein rebeneb seetõttu, et see muutub liialt õhuke- seks ja kaotab oma elastsuse. Kusjuures – aordi lõhke-

misele ei pruugi eelneda mingeid sümptomeid. Mõnikord võib aga laienenud veresoon põhjustada alakõhu- või seljavalusid.

Loog ütleb, et aort ise ei ole valutundlik, aordi laienemine võib hakata valu põhjustama juhul, kui see rõhub teistele organitele.

Kõhuaordi lõhkemine on väga kindlate sümptomite ja väga kiire kuluga – küsimus on tundides. „Tavapärast kirjeldatakse kõhuaordi aneurüsmi lõhkemist kui äkki selga ja alakõhtu tekkivat valu, mis võib kiirguda ka jalgadesse. Sellega võib kaasneda kii-

seks, sest 80–90% vastava diagnoosi saanud inimesi ellu ei jää. Ka opereeritavate puhul on suremus väga suur. Kõhuaordi aneurüsmi lõhkemisi esineb aastas 5–15 inimesel 100 000 inimese kohta.

Haigus sageneb vanusega

„Kõhuaordi aneurüsmi esinemissagedus tõuseb üle 65-aastaste ja just suitsetajate seas. Ulatudes mõnest protsendist kuni 7–8% suitsetajate ja üle 75-aastaste inimeste seas. Seega, haiguse sagedus kasvab vanusega ja on oluliselt kõrgem nikotiinisõltlaste hulgas. Riskiteguriteks on veel

meessugu ja kõrge vererõhk,” selgitab Loog.

Alates ajast, kui ultraheliuuringud on laialdaselt kasutusel, diagnoositakse kõhuaordi

aneurüsme kõige sagedamini juhuleiuna kõhuõõne muude organite ultraheli läbivaatuse ajal, sest kolmveerand kõhuaordi aneurüsmidest vaevusi ei põhjusta. Ultraheliuuringu kõrval määratakse

Lõikuse risk püsib suhteliselt suur isegi siis, kui aneurüsm pole lõhkenud.

re vererõhu langus ja kollaps ehk minestamine,” nimetab tohter sümptomeid. Kuna lõhke- ke suur veresoon, võib verekaotusest tekkida šokk. Loog lisab, et kõhuaordi lõhkemine võib olla sageli surma põhju-

Taastava kirurgia kliiniku südame- ja veresoontekirurg Andrus Loog

Foto: Arno Mikkor

täpsem diagnoos kompuutertomograafiaga.

Ultraheliuuringuid tehakse kõigis haiglates, enamikus on ka kompuutertomograafid, millega saab uurida ka arterite patoloogiat.

Lõikuse risk on suur

Eestis tehakse viimastel aastatel kõhuaordi aneurüsmide tõttu kuni 100 operatsiooni. Neist umbes 20 tehakse, kui kõhuaort on juba lõhkenud, viimastel aastatel ka umbes 20 operatsiooni endovaskulaarselt (kõhtu lahti lõikamata). Laienenud koht kõhuaordil asendatakse tehisveresoonega ehk veresoonte proteesiga. Endovaskulaarse operatsiooni puhul viiakse veresoonte protees õigesse kohta läbi veresoonte.

Kuna operatsioon on suuremahuline ja patsiendid tavaliselt eakad, püsib lõikuse risk suhteliselt suur isegi siis, kui aneurüsm pole lõhkenud. Loog märgib, et operatsiooni näidustus tekib tavaliselt siis, kui maksimaalne laienemine on suurem kui 5,5 cm. „Põhjuseks on asjaolu, et aneurüsmi ristimõõdu kasvades suureneb aordi lõhkemise oht. Kui aastane aordi lõhkemise tõenäosus on suurem kui operatsiooni risk, siis on lõikus näidustatud.”

Kui inimene suitsetab, on meessoost ja üle 65-aastane ning tema perekonnas levib aordi laienemine, tuleks lasta teha profülaktiline kõhuaordi uuring. Kindlasti peaksid end korduvalt uurida laskma need, kellel on juba kõhuaordi laienemine tuvastatud. Uuringute sagedus sõltub kõhuaordi läbimõõdust. ●

Miks Eesti mees enda tervisest ei hooli?

Eesti uroloogide selts korraldab sel laupäeval kl 12–15 rahvusraamatukogu suures saalis teabepäeva „Mida peab teadma eesnäärmevähist”. Kuulajaskonnaks oodatakse mehi, patsiente ja nende lähedasi.

Eesti uroloogide seltsi juhatuse esimees dr Toomas Tamm ütleb, et sellise teabepäeva korraldamise vajadus on ilmne – suurem informeeritus eesnäärmevähi sümptomitest, ravi- võimalustest ja tulemustest on oluline parima diagnostika saavutamiseks ja suremuse vähendamiseks.

„Eestis diagnoositakse aastas umbes 1000 uut eesnäärmevähi juhtu ja see arv kasvab vähehaaval iga aastaga. Enamasti on tegemist aeglaselt progresseeruva vähiliigiga, mida saab õigeaegsel avastamisel edukalt ravida, kuid Eestis teeb muret ebatavaliselt suur sellesse haigusesse suremus,” ütleb Toomas Tamm.

Surmasid liiga palju

Kui EL-i riikides sureb eesnäärmevähi tagajärjel keskmiselt 23 meest, siis Eestis lõpeb haigus surmaga 37 juhul 100 000 mehe kohta, seda hoolimata järjest parematest ravi-

Foto: Shutterstock

haiguse olemusest ning moti- veerida mehi arstiga varakult konsulteerima.

Kaebuste või riskitegurite esinemisel tehakse PSA ehk eesnäärmespetsiifilise antigeeni test. Kui test ületab normi, on tegemist suurema vähiriskiga – siis on kindlasti vaja täpsustavaid uuringuid eesnäärmevähi välistamiseks. Kui haigus ikkagi diagnoositakse ja tegemist on varajase staadiumiga, on võimalik tervendav ravi.

Kas olete riskigrupis?

Ida-Tallinna keskaigla uroloogiaosakonna vanemarsti dr Martin Kivi sõnul kuuluvad eesnäärmevähi riskigruppi eelkõige 50-nda eluaasta künnise ületanud mehed, sest vanemas eas risk mitmekordistub. Samuti on riskiteguriks geneetiline eelsoodumus.

Oma tervisele tasuks eriliselt tähelepanu pöörata neil meestel, kelle esimese astme sugulase – isal, pojalt või vennal on diagnoositud eesnäärmevähi.

Teabepäeval räägivad peale eelnimetatute dr Indrek Oro ja dr Ülo Zirel Põhja-Eesti regionaalhaiglast ja dr Mihhail Zarkovski Tartu ülikooli kliinikumist. Sõna saavad ka patsiendid. ●

Aprillis fotokroomsed ja polariseeritud prilliläätsed 25% soodsamalt

Pakkumine kehtib koos prilliraami ostuga.

Eagle Visioni sertifikaat -50%!

TALLINN

Pärnu mnt 10
telefon 627 0110
E-mail: pamumnt@eagle-vision.ee

Endla 12
telefon 662 1150
E-mail: endla@eagle-vision.ee

Paldiski mnt 102 (Rocca al Mare kaubanduskeskuse 1. korrusel)
telefon 665 9105
E-mail: rocca@eagle-vision.ee

RAKVERE

Põhjakeskus, Tõrremäe
telefon 326 0500
E-mail: rakvere@eagle-vision.ee

TARTU

Tasku keskus, Turu 2
telefon: 733 3938
E-mail: tartu@eagle-vision.ee

Lõunakeskus, Ringtee 75
telefon: 731 5638
E-mail: lounakeskus@eagle-vision.ee

PÄRNU

Rüütli 39
telefon 445 1900
E-mail: pamu@eagle-vision.ee

Kaubamajakas, Papiniidu 8/10
telefon 445 5979
E-mail: kaubamajakas@eagle-vision.ee

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

S SPORT

NADALI VÕIT

Rafael Nadal, kes jahib Monte Carlo tenniseturniiril üheksandat järjestikust võitu, alistas teises ringis austraallase Marinko Matoševići. Nadalile on see juba 43. järjestikune võit Monte Carlos. **Delfi**

TURVALINE SOTŠI

Sotši olümpiamängude korralduskomitee juht Dmitri Tšernõšenko lubas äsjase Bostoni maratonitragöödia valguses, et tulevase aasta mängud saavad olema kõigi aegade turvalisimad. **ERR**

PISTORIUS JÄETI KÕRVALE

Londonis toimuvad juulis olümpia aastapäeva mängud, kus võistlevad ka paraolümplased, kuid mõrvasüüdistusega Oscar Pistoriusist sinna kutsutud pole, kuigi kohus võib ta juba juunis

süütuks tunnistada. „Asi pole selles, kas ta on süüdi või süütu. Ta varjutaks iga teise sportlase, kes seal on,” põhjendas Suurbritannia kergejõustikuliidu juht Ed Warner. **Delfi**

Flora peatreener Lelov: pea tuleb jalgpallis külm hoida

Intervjuu

Aet Süvari
toimetaja

Sügisel peatreeneriks saanud Lelov räägib klubi filosoofiast, rivaliteedist Levadiaga ja kuidas raskustega toime tulla.

●● Flora hooaja algus on olnud päris hea, kui mitte arvestada Levadiale 0 : 3 allajäämist. Samal ajal on kuulda olnud arvamus, et Flora pole tänava favoriit. Kuidas sina sellele vaatad? Eks alati on kergem kuskilt tagant välja hüpata kui favoriit olla. See surve ei ole hea. Ma ütleks, et oleme õpingustaadiumis, kus peame treeningutes kannatlikud olema. Kõik ei tule kergelt ja kiiresti kätte. Ka on Premium-liiga sel hooajal ühtlasem kui varasematel aastatel, nii et selle poole pealt vaadates pole meie hooaja algus sugugi halb olnud. Kui mõelda ülesehituse peale, siis mängu on alati kergem lõhkuda kui üles ehitada. Jah, me võime ka hakata palli pikkade söötudega kasti viima ja loota kiirele ja lihtsale edule, kuid me tahame pigem mõtestatult mängida ning selise mängu treenimine võtab aega ja kannatust. Siis on tagasilöögid kerged tulema.

●● Üks tagasilöökk oli möödunud nädala kaotus Levadiale? Jah, see mäng oli üks tagasilöökk, aga sellest tuleb teha omad järeldused. Vahel tuleb vastu võtta mõni kaotus, et teha järgmine samm edasi. Meie jalgpallis tuleb pea selge ja külm hoida, aga meie noored pallurid tahavad kohati liiga kiiresti edasi liikuda.

●● Mida Flora saaks selle kaotuse järgi õppida?

Peame õppima, kuidas vastase väljakupoolel rohkem palli vallata, et neile peavalu tekitada. See ei ole kerge ülesanne, sest vastased kaitsevad Flora vastu väga tihti 11 mehega. See tähendab, et meie oleme seal poole väljaku peal oma kaheksa palluriga, vastaseid on 11 – väikese maa-ala peale on nii palju mehi, et raske on ruumi leida. Raske, aga võimalik. ●● Kui raske on sul olnud ohje üle võtta legendaarselt floralaselt, eelmiselt peatreenerilt Martin Reimilt?

Ma arvan, et siin ei saa öelda ei raske ega kerge. Klubi otsus-

tas, et tuleb peatreenerit vahetada ja leidis, et mina võiksin see uus juhendaja olla.

Ma tunnen Florat läbi ja lõhki, ma olen selles süsteemis ju kaua aega töötanud. Tulin siia uut hingamist tooma, loomingu- ja jalgpalliga tegelema ja mängijaid arendama.

●● Kas see on sul seni tehtud töö põhjal õnnestunud?

Jah, aga see ei tule kiirelt. Pean ka ise kannatlik olema. Kerge oleks öelda, et täna on meil selline filosoofia ja homme teistsugune, aga ma pean arvestama, et muutus ei teki üleöö. Seda on vaja päevast päeva harjutada.

Treeningprotsess ei tohi seisma jääda, kui edu kiirelt tuleb. Me oleme praegu tõesti saavutanud teatud edu, aga seda teed on vaja edasi käia.

●● Kuid sa teadsid kindlasti väga hästi ka neid raskusi, millega klubil Reimi ajalgi silmitsi tuli seista – palgavõlad, mängijate streigid. Mida sa teeksid, kui need peaks jälle korduma?

Mängijaid tuleb kasvatada nii, et seda probleemi ei tekiks. Klubina pakume meie mängijatele Eestis parimat võimalust areneda. Kui mängija ei tule omakorda klubile selle rasketel aegadel vastu, siis oleme kas meie teda halvasti kasvatanud või ei ole ta ise lojaalne.

Ma arvan, et neid probleeme enam ei teki, sest terve meeskond ja kõik taustajõud pingutavad selle nimel, et luua mängijatele ja treeniritele maksimaalselt parimad olud, kus nad saaksid areneda ja oma tööd hästi teha.

●● Kas Flora eesmärk on ikka sama mis igal aastal – meistritiitel ja ei midagi vähemat?

Jah, see on alati olnud kuldmedal. Teistmoodi pole meil mõtet mõeldagi. Aga see, et ainus eesmärk saab olla kuldmedal, ei tohiks meid pingesse panna. Kui oleme kannatlikud, teeme tööd ja näeme vaeva, siis tuleb see kuld niikuinii.

●● On täiesti selge, et vana riivali Levadia kõrvale on aina rohkem kerkimas ka konkurents Kaljuga. Üle-eelmisel nädalal, kui Kaljuga mängisite ja 1 : 0 võitsite, oli staadionil rohkem pealtvaatajaid kui heitlul sel Levadiaga. Kas see lahendab natuke seda printsiipialset vastasseisu, mis Levadiaga alati on olnud?

Jah, see Kalju mäng oli tõesti pealtvaatajate arvu ja atmosfääri poolest super. Ma usun,

Sügisel Flora meeskonna juhendajaks saanud Lelov peab oma põhiülesanneteks klubile uue hingamise leidmist, mängijate arendamist ja loomingu- ja jalgpalliga tegelemist. Foto: Ilmar Saabas

ISIKLIKKU

Marko Lelov

FC Flora peatreener
Sündinud 21. novembril 1973

Mänginud:

●● Pärnu Kalakombinaat, Pärnu Tervis, FC Flora, Viljandi Tulevik, IF Vimmerby (Rootsi), BIS Nyköpings (Rootsi); kolm korda esindanud ka Eesti koondist

Treenerikarjäär:

●● Viljandi Tuleviku abitreener (2004) ja peatreener (2005–2010), alates 2012 oktoobrist FC Flora peatreener; U-21 Eesti koondise abitreener (2005 ja 2008–2012) ja peatreener (2005–2008), U-21 Eesti koon-

Kuidas mängijat kasvatada?

Lelovile teeb rõõmu, et ta näeb mängijates innukust. „Kõik tahavad edu nimel tööd teha. Ja hea on see, et ei olda kindlates piirides kinni, mängijad arutavad ka omavahel, kuidas oleks mõnda olukorda parem lahendada, kuhu tasuks platsil liikuda,” räägib ta.

Lelov usub, et esimese asjana tuleb mõelda, kuidas mängijate suhtumist muuta. „Liialt on veel lapsemeelsust ja kärsitust. Tahetakse lühikese ajaga väga palju saavutada. Mingil hetkel tekib rahulolu enese positsiooniga – ma arvan, et sel hetkel on mängija areng lõppenud.”

et see teadmine, nagu Levadiaga oleks mingi eriti printsiipialne rivaliteet, natuke piirab mängijaid. Sellest tuleb üle saada, sest iga vastasega on vaja mängida nii, nagu oleks see põhimõtteline vastasseis.

Sul on õigus, et Kalju juurde tuleb teeb pilti natuke laiemaks, et ei pingestataks ühte mängu liialt üle.

●● Mis saab siis, kui Flora ei lõpeta seda hooaega kullaga, ega isegi mitte hõbedaga? Kas oled arvestanud, et sul tuleb siis uus töö otsida?

Iga treener, kes endale mingi töö võtab, tahab kindlasti, et talle antaks natuke aega selle meeskonna arendamiseks. Kui suudan mängijatele midagi õpetada, siis ma arvan, et ma ei pea oma koha pärast muretsema. ●

Puri tahab uues klubis kanda kinnitada

Jalgpallur Sander Puri, kes sõlmis märtsis hooaja lõpuni lepingu Šoti kõrgliigaklubiga St. Mirren, loodab järelejäänud viie mänguga peatreener Danny Lennonile piisavalt muljet avaldada, et klubi temaga lepingut pikendaks.

„See on minu teha, et näidata treenerile, et ma olen siia jätmist väärt,” vahendas Puri sõnu Paisley Daily Express. „Klubil on tõeliselt kvaliteetsed mängijad, nii et ennast siin tõestada saab olema raske, aga ma ootan seda väljakutset huviga. Ma olen päris palju ringi liikunud, aga nüüd soovin jääda Šotimaale,” rääkis ta.

Puri sõnul on Šoti kõrgliiga mängustiil sarnane Poola jalgpalliga. „Ma nautisin seal mängimist, seega loodan, et varasemad kogemused tulevad mulle kasuks,” lausus ta.

Kahenädalase mängupausi lõpetab St. Mirren sel laupäeval, võõrustades viimasel tabeleal ehk ainsal väljalangemiskohal viirelevat Dundeed. St. Mirrenile piisaks viigist, et teha neli vooru enne hooaja lõppu liigasse püsima jäämine täiesti kindlaks. ● Soccer.net

ARV

3

kaotust on saanud Eesti mees- te jäähokikoondis Donetskis toimuvale esimese divisjoni B-grupi MM-il.

Eestlased jäid alla Rumeeniale 3 : 6. Väravad viskasid Robert Rooba, Aleksei Sibirtsev ja Aleksandr Kuznetsov. Vastaste seas tegi kübaratriki Csanad Virag.

Eesti on kaotanud kõik kolm peetud kohtumist ja on null punktiga tabelis viimasel kohal. Ees seisavad veel mängud Ukrainaga liidrikohta jagava Poolaga ja samuti seni punktideta Leeduga. EPL

Täna Delfi Spordis:
NBA-s selgusid
öösel play-off
paarid

Noor Sander Pärn kihutab sinimustvalgel autol tippu

Esimest hooaega JWRC sarjas sõitev Pärn lõpetas avaetapi Portugalis kaheksanda kohaga.

Pärt Talimaa
part.talimaa@epl.ee

Sander Pärn on üks paljudest andekatest noortest Eesti rallisõitjatest, kes on sirgunud Urmo Aava, Markko Märtini ja Ott Tänaku tuules. Sel hooajal on 21-aastane Pärn ainus eestlane, kel autoralli MM-sarjas punktid kirjas. Tõsi, seda küll mitte kuninglikus WRC, vaid paar astet madalamas JWRC sarjas, kus Pärn koos kaardilugeja Ken Järveojaga möödunud nädalavahetusel Portugalis ralli kaheksandana lõpetas.

Parema koha võimaluse röövis avakatsel tehtud eksimused ja sellele järgnenud ebaõnn, mis lõhkusa auto esiratta. „Esimene päev oli ilmselgelt ebaõnnestumine. Teisel päeval oli eesmärk katsed kindlalt lõpuni sõita, mis oli ainuke viis punkte saada,” võttis Pärn ralli kokku.

Võetud maksimum

Rallimaailmas ei saa üle ega ümber rahateemast, sest tegemist on ülimalt kalli spordialaga. Seni on Pärna karjäär liikunud tõusvas joones ja oma rahaliste võimaluste juures on võetud maksimum. „Eks ikka olen mõelnud, et kunagi võib sein ette tulla, aga mitte kogu aeg. Hirmu mul otseselt selle ees ei ole – kui võimalused saavad otsa, siis ei ole midagi teha,” lausus rallisõitja.

JWRC sarjas kihutavad sõitjad identsetel Ford Fiesta R2 autodel ja sellel osalemise maksab 115 000 naela (133 534 eurot). Lisanduvad lennu- ja majutuskulud, mis on hooaja peale suurusjärgus 15 000 eurot, sama palju oleks vaja ka võistlusvälisteks katse-

Sander on oma Eesti-teemalise disainiga auto roolis valmis endast kõik andma, et lähiaastatel maailma tippu jõuda, kui ainult selleks võimalusi ja vahendeid jätkub.

Foto: Timo Anis

Hea koht arenemiseks

Pärna karjäär algas rohkem kui kaheksa aastat tagasi, kui ta startis Tartu rahvarallil. Algupeale on talle kaarti lugenud Ken Järveoja. Lisaks Baltikumis kihutamisele on paar osalenud neljal MM-rallil. Pärn maks saavutuseks mullu Soome ralli üldarvestuse 19. koht.

„Praegu on JWRC sari minu jaoks kindlasti õige koht. See on arenemiseks kõva sari, lisaks on saadavad sidemed väga olulised,” rääkis Pärn. Ta isa tõi ka esile, et sõitjad kihutavad MM-tiitli nimel ja võivad astme võrra kõrgemale tõusta. „Kui sõita neljaveolise N-rühma masinaga paar MM-etappi – olgu, sõitja saab küll kogemust, aga hulk raha on hakkama pandud. Siin on olemas konkreetne auhind ja sarjas osalemist on ka sponsoritele kergem atraktiivseks muuta,” rääkis Aivo Pärn.

Pärna on sponsorite leidmisel kõvasti aidanud tema isa Aivo. „Kogu aeg on olnud selline tunne, et äkki lõpetaks, aga niikaua kui vähegi toetajaid leidub, võiks ikka edasi punnida,” ütles Aivo ja lisas, et sarjas osalemine saigi rallipaaril suuresti võimalikuks tänu Oleg Grossi kiirele tegutsemisele.

Sarjas kihutavad Pärn ja Järveoja sinimustvalge sõiduki-

sem rahakott võimaldab paremad tingimused etappidevahelisteks katseteks. Pärnal on kokkuleppe põhjanaabri Nikko-Pekka Niemineniga, kelle Fiestal saab Pärn Eesti teedel enne järgmisi etappe kihutada.

Sarja kokkuvõttes läheb arvesse viis paremat tulemust ja tiitli kõrval on tähtis võimalus tuleval aastal tasuta osaleda kuuel MM-rallil WRC-2 sarjas.

„Tahan sel hooajal võimalikult hea tulemuse välja sõita. Õnneks läheb küll kuuest tulemusest viis arvesse, aga kahjuks tegin Portugalis kohe väikese apsu ära,” lausus Pärn.

Paar aastat tagasi ütles Pärn, et kui kõik läheb ideaalselt, võiks ta teoreetiliselt olla 2015. või 2016. aasta maailmameister. Kuidas tundub see perspektiiv 2013. aasta kevadel? „Aastaarvu ma ei oska öelda, aga enda poolt olen valmis kõik andma. Kui vaid võimalusi ja vahendeid oleks,” lausus ta. ●

Sander Pärn
rallisõitja

„Tahan sel hooajal võimalikult hea tulemuse välja sõita.”

ga, mida ehib sõna „Estonia”. „Tuleb mõelda ka selle peale, kuidas Eestit läbi autoralli tutvustada. Meie disaini on ära märkinud ka korraldajad – see tutvustab riiki ja on kergesti äratuntav,” selgitas Aivo.

Siiski ei taga sarnased autod osalejatele veel täielikult võrdseid tingimusi, sest pak-

Pütsepal avastati kaks kuud hiljem jalaluumurd

Uus-Meremaal treeningulaagris end vigastanud Erki Pütsepal tuvastati eelmisel nädalal vasaku jala pindluumurd.

„Kui ta sattunuks minu juurde vahetult pärast õnnetust, teinuks ma talle operatsiooni. Sel juhul saanuks ta kahe nädala pärast taas treenida. N-ö tavainimese jalg oleks pandud sellise trauma puhul viieks nädalaks kipsi,” ütles murru avastanud ortopeed Kaspar Rõivassepp.

Pütsepal vigastas end 18. veebruaril. „Esmapiilgul tundus, et väänasin tugevalt hüppeliigest. Ei teinud sellest suurt numbrit,” meenutas ta. „Kohe ei olnud mul võimalust

ka arsti juurde minna, hiljem juba pelgasin, sest sain aru, et miskit on mäda. Samas terav valu püsis sees. Siis hakkasin rattaga taas vaikselt harjutama, väga ettevaatlikult müdugi. Normaalselt käia ma ei saanud, aga rattaga läbi valu pisut sõita sai,” rääkis Pütsepal.

Kuu algul käis ta Sotši velotuuril, kus kukkus ja haige koht sai uue paugu. „Kõju tulles otsustasin lõpuks arsti juurde minna,” lisas ta.

Mingit ravi Pütsepal ei määranud, sest luu oli juba ise kokku kasvanud. „Tal läks õnneks. Sellised asjad võivad väga halvasti lõppeda,” märkis Rõivassepp. ● Ivar Jurtšenko

19.28.04.2013

Dwele

20.04 kell 22 Merepaviljonis

Hiromi

27.04 kell 18 Merepaviljonis

Kontserdipiletid Jazzkaarele võitsid:

**Katrin Arbeiter
Tatjana Grünvald
Haide Hermet
Ulvi Jõgi
Aivar Kubjas
Anne Piik
Piret Reidla
Madis Sarik
Ants Usk
Kai Vallikivi**

Palju õnne ja mõnusat džässielamust!
Võitjatega võetakse ühendust.
Piletid saab kätte üritusel kohapeal.

Eesti Päevaleht

Lisainfo: klienditugi@lehed.ee või tel 680 4444

KORVPALLI MEISTRILIIGA VEERANDFINAAL

KK PÄRNU – BC RAKVERE TARVAS

71 : 82

KK Pärnu: Augustas Pečiukevičius 21 punkti + 11 lauapalli + 7 pallikaotust, Rain Raadik 14 punkti + 22 lauapalli, Kristjan Evert 14 punkti

Rakvere Tarvas: Märis Laksa 25, Kaido Saks 19, Reimo Tamm 14, Brandis Raley-Ross 10, Anthony Stewart 7

Kolmepunktiivisked 40% – 30%; **kahepunktivisked** 31,7% – 45,8%; **vabavisked** 50% – 83,3%; **lauapallid** 53 – 31; **blokid** 1 – 3

Vastaste teravamad mängumehed purjetasid liiga kergelt korvi alla

Mait Käbin

KK Pärnu president

Eks neid möödalaskmisi oli palju. Punkt üks on ikkagi see, et vastaste teravamad mängumehed purjetasid liiga lihtsalt meie korvi alla. Saime ise positsioonirünnakuga rasked korvid ja siis vastased viskasid viie sekundiga kergelt vas-

tu. Ma ei jäänud rahule ka oma õpilase Rain Raadiku tegutsemisega – need lauapallide järel tehtud hüpitamised.

Vaadates edasi, peame oma raudvara Rannar Raabi kiirrunakud käima saama. Ja ka Taavi Hämarsalult oleks vaja suuremat panust. Ei saa ainult viie mehega mängida. *Tarvas juhib seeriat 2 : 1.*

kuulutused.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutused.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

20. SÜNNIPÄEV

FORUM CINEMAS COCA-COLA PLAZA | KOSMOS | EKRAAN | ASTRI

15.-19. APRILL ON KÕIKIDES MEIE KINODES ERILISED HINNAD

2D=2€ 3D=3€

VAATA KÕIKI PAKKUMISI JA TUTVU TINGIMUSTEGA: WWW.FORUMCINEMAS.EE/ SYNNIPAEV

„TRON: PÄRAND“ LAVASTAJALT JA FILMI „AHVIDE PLANEEDI SÖND“ TOOTJATELT

MS12

TOM CRUISE UNUSTUS

MAA ON MÄLESTUS, MILLE NIMEL TASUB VÕIDELDA

13.05 15.55 18.45 20.00 (v.a. E, N) 21.30 (v.a. N)

ALGUPÄRASE „LOHETÄTOVEERINGUGA TÜDRUKU“ LAVASTAJALT

K14

Nils Arden Öplevi film COLIN FARRELL NOOMI RAPACE DOMINIC COOPER TERRENCE HOWARD

VARJATUD KÄTTEMAKS

KÄTTEMAKS ON VÄLTIMATU

16.20 19.05 21.45

TOBIAS LINDBOLMI film

K12

KAAPERDAMINE

SOMAALIA PIRAATIDE KÜÜSIS

18.55 21.15

ESTINFILM

BEEBIKINO: SAMMY SEIKLUSED 2 PERE 2D EST ainult 18. aprill 12.15 15.00

ELAVAD PILDID 17.35 (v.a. E, T) MS12

G.I. JOE: KÄTTEMAKS 3D MS12 14.35 (v.a. N) 18.40 21.25 (P, E, T, K)

HIIGLASETAPJA JACK 3D 14.15 (v.a. N) 14.35 (ainult N) 3D 16.05 (v.a. N) 2D RUS 11.55

HÄDAABIKÕNE 21.40 K14

IDENTITEEDIVARAS 16.35 (v.a. R, T, N) 19.00 21.20 (ainult R, L, K) K14

KEHA 16.15 19.10 MS12

KRUUDID 3D EST 13.20 17.25 (v.a. R, E, N) 2D EST 11.45 14.05 3D RUS 11.50 16.00 17.25 (R, E, N)

KOHTUMÕISTJA 21.20 (P, T) K12

KURJAD HINGED 19.30 21.55 K16

KÕRVALMÕJUD 18.50 (v.a. R, K, N) 21.35 K12

MAKAAK MARCO 2D EST 11:40 MS6

METSIK KOOLIVAHEAEG 16.45 (ainult R, T, N) K16

MÖBIUS 21.20 (ainult E, N) K12

PELGUPAIK 16.50 (ainult L, K) MS12

PÕGENEMINE PLANEEDILT MAA PERE 3D EST 16.55 (v.a. N) 18.50 (K) 2D EST 12.05 14.10 17.00 (ainult N) 18.10 (ainult E) 3D RUS 12.00 (v.a. N) 18.50 (ainult R) 2D RUS 11.30 18.10 (ainult T)

SUUR JA KÕIKVÕIMAS OZ 3D 13.10 (v.a. N) MS6

3D A. Le Coq sviit: 18.00 (ainult L, P) 13.35

3D RUS A. Le Coq sviit: 15.00 (ainult L, P) 18.00 (ainult R)

MUSTAD MÄNGUD 21.50 (P, E, K) K14

TUME TAEVAS 21.50 (v.a. P, E, K) K12

TÄITSAMEHED 15.20 (v.a. E, T) K14

TÜDRUKUTE SALAJUTUD 14.45 (ainult R, E, K) MS12

VASTUVÕTUREEGLID 16.50 (v.a. L, K) MS12

VISA HING: HEA PÄEV, ET SURRA 14.30 (v.a. R, E, K) K12

VIRU. VABADUSE SAATKOND 13.50 (v.a. E, T) 20.20 L

21. TÄIS! ainult 18. aprill 21.2 EELLINASTUS! K14

OLÜMPUS ON LANGENUD ainult 18. aprillil 20.00 ERILINASTUS! K12

SAMMY SEIKLUSED 3D EST PERE ainult 18. aprill 18.50 EELLINASTUS! PERE

TRANSSE EELLINASTUSED! PERE 12.04. ja 13.04. 21.25 / 18.04. 21.30

*A.Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

17.04

Thérèse Desqueyroux	11:00 15:00 20:50	Renoir	15:50
Beebikino: Viru. Vabaduse saatkond	11:30	Tulekahju paine	17:30
Kaaperdamine	12:50 21:50	Saksa kevad 2013. Uus Saksa film - Baierimaa eri: Põrguvalgus	19:00
Elavad pildid	13:10	Viru. Vabaduse saatkond	20:30

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO „SÕPRUS“

EUROPA CINEMAS MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1953

17. APRILL KELL 20:00

KINO „SÕPRUS“

STAND-UP COMEDY WITH LOUIS & STEWART

DAVE FULTON (USA) ISMO LEIKOLA (FIN)

LOUIS ZEHRER / STEWART JOHNSON / MUSIC BY MADIS AERMA

TICKETS VIA PILETILEV WWW.COMEDYFESTIVAL.EE

COMEDY FESTIVAL 20:00

17.04

Comedy Estonia esitleb: Stand-up Comedy With Louis & Stewart	20:00
--	-------

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

Danske Bank

New Standards

19.-28.04.2013

JAZZkaar

HEDVIG HANSON Group (Eesti)

K 24.04 kell 21

NEW FADO - CLAUDIA AURORA (Portugal)

K 24.04 kell 18

HEDVIG HANSON Group (Eesti)

K 24.04 kell 21

NEW FADO - CLAUDIA AURORA (Portugal)

www.jazzkaar.ee

Piletid müügil Piletilevi müügikohtades ja internetis www.piletilevi.ee
Jazzkaare info 666 0030 ja piletid@jazzkaar.ee.

KAFO ERGO EestiPäevaleht PRIKE MY CITY HOTEL UNITED MOTORS aktaprint TALLINK

Padise Vallavalitsus kuulutab välja konkursi Padise Põhikooli (Padise küla, Padise vald, 76001 Harjumaa)

DIREKTORI vaba ametikoha täitmiseks

Kandidaadile esitatavad nõuded:

- vastavus haridus-ja teadusministri 26. augusti 2002. a määruses nr 65 „Pedagoogide kvalifikatsiooninõuded“ § 7 nõuetele;
- vastutustunne, korrektsus, täpsus;
- teadmised eelarvelise asutuse majandamise alustest;
- analüüsi-ja planeerimisoskus;
- koostöövõime ja väga hea suhtlemisoskus;
- arvuti kasutamise oskus;
- vähemalt ühe võõrkeele oskus.

Konkursil osalemiseks esitada järgmised dokumendid:

- kirjalik avaldus;
- elulookirjeldus, sh töö-või teenistuskäik;
- ametikohale esitatud nõuetele vastavust tõendavate dokumentide koopiad;
- visioon ja tegevuskava Padise Põhikooli juhina;
- muud dokumendid, mida kandidaat peab oluliseks.

Dokumendid palume esitada 15.maiks 2013
Padise Vallavalitsusele aadressil Padise küla, Padise vald 76001 Harjumaa või digitaalselt allkirjastatult e-posti aadressil padise@padise.ee, märgusõna „Padise Põhikooli direktori konkurss“.

Lisainformatsioon:
vallavanem Leemet Vaikmaa: 608 7810, 510 9205, leemet.vaikmaa@padise.ee

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

**TALLINNA
LINNATEATER**

Eesti filmi laulud
22., 23. aprillil 19.00

Ma armastasin sakslast
25., 27. mail 19.00

Pál-tänava poisid
juunis-juulis 20.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta
laega saalis, Harju 1, Tallinn

17. aprillil kell 18.00
**TOSSUTÄKUGA
EUROOPASSE**

Raamatut Eduard Vilde reisidest laias
ilmas esitleb autor, Eduard Vilde
muuseumi juht KAIRI TILGA. Temaga
vestleb klassiku elukäigust, reisi-
misest ning Euroopast siis ja nüüd
kirjandusteadlane JAANUS VAIKSÜO.
Mõttereise saadab
akordionil INDREK LIIT.

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2 eurot, (üli)õpilastele ja
pensionäridele 1 euro

**TALLINNA
KREMATOORIUM**

Lahkunu transport
krematooriumisse ööpäeva-
ringselt kogu Eesti piires.
Tuhastamismatus
soodsaima hinnaga.
Kõik matusteenused.
KAKS KABELIT.
Suurim urnivalik Eestis.
Tel 623 8808 24h

www.krematoorium.ee

Tehnika ja inimene

Ilmub Eesti Päevalehe vahel 18. aprillil ●●● Eesti Päevaleht

- Aiatööriistad korda - algab uus hooaeg!
- Mugavad gaasiseadmed rõdul ja koduaias
- Mänguseade kui personaaltreener

EESTI METSAMAAKLER
ostame

**METSAKINNISTUID
JA RAIEÕIGUST**
www.metsamaakler.ee

andres@metsamaakler.ee
7446655, 5285038

AEG KAUBELDA!

**Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle.**

Ostame kasvava metsa raieõigust.
Pakkuda võib lageraidest
harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava
lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuid
müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

**Kas sind huvitab
salajane tarkus ja
sisemine teadus?**

Kui oled huvitatud, küsi meilt
tasuta Ruusuristin Veljeskunta
brošüür aadressil: PL 8,
FI-33341 Tampere või e-posti
amorc@amorc.fi. Õpetus
soomekeelne. (www.amorc.fi)

Müük

- Profi töötool Kinnarps.** Uue hinnaga
saad meilt sama tooli + kogu kontori
sisustuse. Kasutatud büroo ja profi-
mööbel. Tähetorni 21-i Tallinn E-R 10-17
Apuneks OÜ
- Müüa lõhutud märke ja kivid**
küttepuid. Tel 509 2933.
- Müüa küttepuid:** kask, lepp, kuusk,
sanglepp. Kogused täpsed ja kaup aus,
koos transpordiga .mob. 525 9433, 504
9838 ja tel 672 5338 Votikmetsa OÜ

Teenus

- Parkett ja laudpõrandate lihvimine,
lakkimine ja hooldamine.** Tel 515 7556.
- Kiviraidetööd kalmistul.** Tel 5646 1633.
- KAARDID ENNUSTAVAD Tel 900 1727**
24 h, h 1,09 €/min **www.ennustus.ee**

Tervis

- Kenad ja särtsakad noored massöö-
rid Berit (19) ja Laura (23) kutsuvad lõõ-
gastavale üksik ja paarimassaažile.**
Tel 5382 0188

Laen

- **Laen kinnisvara tagatisel** ASA&O
LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083
www.aolaenu.ee Tutvuge tingimuste-
ga, konsulteerige asjatundjatega.

Teated

● **Politsei- ja Piirivalveametile on laekunud avaldus järgmise leitud relva kohta:** Sileraudne püss J. P. SAUER & SOHN, SUHL. Kui kellelgi on nimetatud relva omandiõigust tõendavaid dokumente, palutakse sellest teatada kuue kuu jooksul kuulutuse ilmumise päevast Lääne prefektuuri Kärkla politseijaoskonda tel. 440 1433, 440 1410 või pöör-
duda Kärkla politseijaoskonda Sadama 26 Kärkla.

● **Riskikapitalifondi GILD Arbitrage osakuomanike üldkoosoleku teade**
Käesolevaga kutsub AS GA Fund Ma-
nagement (registrikood 11373715, asukoht ja aadress Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn) juhatus kokku Riskikapi-
talifondi GILD Arbitrage osakuomanike üldkoosoleku. Riskikapitalifondi GILD Arbitrage osakuomanike korduv üldkoosolek toimub 24. aprillil 2013.a. algusega kell 13.00 aadressil Rävälä 8, Tallinn (voldik-
saalis). Osakuomanike registreerimine algab kell 12:00.

Üldkoosoleku eesmärgiks on otsusta-
da Riskikapitalifondi GILD Arbitrage likvideerimine ning määrata Riskikapi-
talifondi GILD Arbitrage likvideerija. Vastavalt IFS § 131 lg-le 4 on korduv
koosolek pädev võtma vastu otsuseid, sõltumata koosolekul esindatud hää-
test (iga osak annab ühe hääle). Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud osakuomanikud määratakse vastavalt Riskikapitalifondi GILD Arbitrage tin-
gimuste punktide 12.6. Üldkoosolekul osalemiseks peavad Osakud olema
registreeritud Osakuomaniku nimele Eesti Väärtpaberite Keskregistris hilje-
malt 10. aprilli 2013.a. (Üldkoosolekule eelneva kümnenda pangapäeva) lõpu
seisuga. Üldkoosolekule registreerimisel pa-
lume füüsilistel isikutel esitada pass või ID kaart, esindajal lisaks volikiri;
juriidiliste isikute seadusjärgsetel esin-
dajatel esitada pass või ID kaart ja koo-
pia kehtivast äriregistrikaardist ning volitatud esindajatel lisaks eelpool
toodud dokumentidele juhatusel poolt väljastatud volikiri.
Lisainfo: Tel. + 372 6 802 680
e-mail: info@gafm.ee

Lahkunud on
kallis

**HELGI
AHMANN**

08.10.1936 - 13.04.2013

Ärasaatmine
20. aprillil kl 14
Rosma kalmistu kabelis

Omaksed

*Jõudsid elus palju anda,
jõudsid muret, rõõmu kanda,
kuni lõppes elutee*

Sügav kaastunne
lähedastele

**ARVO
EEVARDI**

kaotuse puhul

EMT-64 grupikaaslased

Südamlik kaastunne
Kalju Luikmäele ema

**HELI-LAINE
LUIKMÄE**

surma puhul

ASA&G

Ärasaatmine
laupäeval 19. aprillil kl 10.30
Rapla kalmistul

Mälestame ja avaldame
südamest kaastunnet tütrele ja
pojale perega ema

**REET
KIVISIK**

surma puhul

Ärasaatmine
18. aprillil kl 14
Rahumäe kabelis

Tallinna 44. keskkooli I lend

Avaldame sügavat kaastunnet
abikaasale ja lähedastele

ENN SAABASE

surma puhul

Patria vennad

Kallis Ülo
Avaldame Sulle kaastunnet

EMA

surma puhul

Töökaaslased Securitasest

Teatame kurbusega,
et on lahkunud meie
kallis

**LINDA
PIIRSOO**

14.02.1939 - 12.04.2013

Leinavad omaksed

Ärasaatmine
19. aprillil kl 14.30
Pärnamäe Krematooriumi
suures kabelis

Palume pargi mitte tuua

On lahkunud meie armas ema,
vanaema, vanavanaema

**ASTA
SUTT**

sünd. Suviste
04.02.1926 - 14.04.2013

Ärasaatmine
Rapla kirikus
19. skp 2013 kl 14

Leinavad pojad peredega

*Ei kustu leinavalu hingest,
ei kustu silmist pisarad...*

Kallist abikaasat, isa ja vanaisa

**LEMBIT
ADER**

17.04.1943 - 03.07.2000

mälestavad
70. sünniaastapäeval
lesk ja lapsed peredega

*Iga lahkumine on raske,
iga teelesaatmine kurb*

Mälestame kallist kolleegi

**HELJE
URBELIT**

Südamlik kaastunne
lähedastele

Endised töökaaslased
ASist Cambrex Tallinn

Mälestame meie seast
lahkunud

**ENN
SAABAST**

Avaldame siirast kaastunnet
abikaasale ja lastele
peredega

MTÜ EVMS liikmed

Ärasaatmine
23. aprillil kl 12
Jaani Kirikus

Lahkunud on meie
kallis onu

**ROBERT
SEILMAN**

Siiras kaastunne
Valjale, Danielile ja
Ritale abikaasa ja isa
kaotuse puhul

Matusetalitus
18.skp. kl 13.30
Pärnamäe Krematooriumis

Eda ja Marika
peredega

TELEVISIOON

ETV	KANAL 2	TV3
06.55 Terevisioon 08.55 Holby City haigla: Kodu (Inglise 2003) 09.55 Terevisioon* 11.55 Pealtnägija* 12.45 Eesti dokk Vaeste kirjanike maja (Eesti 2012)* 13.40 Ajujaht* 14.10 Kuidas me elame aastal 2020?, 4/8: Autondus (2020, Rootsi 2008)* 14.40 Mahemaa, 2/4* 15.10 Vabariigi kodanikud (subtiitri-tega)* 16.00 Holby City haigla: Kodu (Inglise 2003)* 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Komöödiasari Hajameelselt abielus (Eesti 2006) 17.35 Waterloo Roadi kool (Inglise 2006) 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.05 Kahekõne 20.30 Püramiidi tipus: Sulev Kõks 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Kapital 22.10 MI 22.35 Jazziauhind 2012. Villu Veski (ETV 2012) 23.35 Waterloo Roadi kool (Inglise 2006)* 00.30 Ringvaade* 01.38 ERR-i uudised	06.00 Punased roosid*, 486 06.45 Lucky Luke seiklused: Daltonid sõjaväes 07.10 Delfiin Flipper: Sõber või viha-mees 07.35 Multimaania 08.00 Reporter* 09.00 Roosa teemant*, 94 10.00 Keelatud vili*, 107 11.00 Kodus ja võõrsil*, 5477 11.30 Pilvede all* 12.30 Suur lotokolmapäev* 13.30 Doktor Oz: Juubelisaade 14.30 Komissar Rex: Kui lapsed kannatavad 15.30 Punased roosid, 487 16.30 Roosa teemant, 95 17.30 Kodus ja võõrsil, 5478 18.00 Küladetektiivid, 14: Väljakutse lehma pärast 19.00 Reporter 20.00 Mehed ja naised 21.30 Tupiktänava mehed: Paraolümpia 22.00 Pärast päikeseloojangut (USA 2004) 23.55 Jesse Stone: Öine teekond (USA 2006) 01.40 Rizzoli ja Isles*: Kollektiivhagi	06.15 Transformerid: Prime ja tema tiim 06.40 Winxid 07.05 Käsna-Kalle Kantspüks 07.30 Beyblade: metallvõitlejad 1, 36 07.55 Armastus võidab, 18* 08.55 Kirgede torm, 1613* 09.55 Vaprad ja ilusad, 6453* 10.20 Top Shop 10.35 Kälimehed 3, 9: Tragöödia vagunis 11.35 Kaitseinglid 3, 6: Vanadele meestele armu ei anta 12.30 Minu imeline muutumine, 4* 13.30 Juurdlust viivad läbi sensitiivid 1, 11* 14.30 Vaprad ja ilusad, 6454 15.00 Lena, mu elu armastus, 77 16.00 Armastus võidab, 19 17.00 Kirgede torm, 1614 18.00 Kätemaksukontor 6, 1 19.00 Seitsmesed uudised 20.00 Tondipüüdjad, 2 20.30 Kätemaksukontor 9, 6 21.30 Selgeltnägijate tuleproov 13, 15 22.35 Kolmeraudne 23.35 Greyanatoomia 6, 16 00.35 Euroopa Pokkeriturnee 01.40 Kondid 5, 6 02.30 Kinominutid 03.00 Kolmeraudne* 03.50 Tondipüüdjad, 2* 04.15 Kinominutid* 04.40 Seitsmesed uudised 05.30 Lena, mu elu armastus, 77*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2
07.10 Vahva Roosi* **07.20** Tinga Tinga lood* **07.30** Samsam* **07.40** Hiirelabor* **07.45** Näh (Inglise 2007)* **07.50** Geronimo Stiltoni lõbusad lood* **08.15** Lastetuba* **08.30** Siiditeel, 1/16 (Eesti 2008) **09.00** Ringvaade* **10.05** Midsomeri mõrvad (Inglise 2008) **11.35** Smallville **12.16** ERR-i uudised **17.05** Ajavaod* **17.35** Õpiõul: Elva (Eesti 2006)* **18.00** Hunt Kriimsilma 9 ametit, 7/9: Pagar (ETV 1981) **18.30** Lastetuba **18.45** Arva ära, kui palju ma sind armastan **18.55** Väike printsess: Ma ei mäleta! (Inglise 2006) **19.05** Loomaaia tee 64 (Prantsuse 2008) **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Aktuaalne kaamera (vene keeles) **20.00** 4x4. Magadan (venekeelsete subtiitrittega), 3/10* **20.30** R2 Live: Slippery Slope **21.00** Volkswagen, 7/8 (ETV 2008)* **21.30** Pärandiaasta. Uue aja asjad (Eesti 2006) **21.45** Pärandiaasta. Üks tegu: Leivategu (ETV 2007) **21.50** Pärandiaasta. Kohalik toit **22.10** Pärandiaasta. Vorstitegu **22.20** Pärandiaasta. Vana aja asjad. (Eesti 2004) **22.30** Pärandiaasta. Gloria, endine Pariis (ETV 2007) **23.05** Vene draama Azazel, 4/4 (Vene 2002)* **23.55** Midsomeri mõrvad* **01.35** ERR-i uudised

Kanal 11
05.30 Roosa teemant, 24 **06.15** Totaalne arkamine! **09.00** Doktor Oz* **09.55** Ellen* **10.50** Linnalegendid: Kaotatud ja leitud **11.20** Keelatud vili*, 107 **12.10** Top Shop, 81 **12.25** Vampiir, vaim ja libahunt*, 10 **13.25** Põrgulikud kõõgid, 14: Giuseppe's **14.25** Südametukse, 207 **15.15** Südametukse, 208 **16.10** Keelatud vili, 108 **17.05** Restoraniduell **18.00** Doktor Oz **19.00** Saladused **20.00** Ellen **21.00** Kodukokad katsetatavad **21.30** 10 aastat nooremaks USA **22.00** Piinlikud kehad **23.00** Mehil jalaga segada **00.10** Reporter **01.10** Restoraniduell*: Moodsa kõõgi duell **01.55** e-armastus **02.25** Saladused* **03.15** Doktor Oz **04.00** Doktor Oz* **04.45** Reporter*

TV6
06.00 Hommikuraadio **08.30** Seitsmesed uudised **09.30** Kutsuge Cobra 11 8, 15 **10.30** Finišijoon **12.10** Kalamehejutud 5, 1 **12.40** Top Shop **13.00** Jäähoki MM, I divisjon. **15.00** Kutsuge Cobra 11 8, 15 **16.00** Kolmas kivi Päikesest 4, 89 **16.30** A-Rühm 4, 1 **17.30** Kutsuge Cobra 11 8, 16 **18.30** Simpsonid 19, 9 **19.00** Ameerika paps 1, 6 **19.30** Seks ja linn 2, 26

HOROSKOOP

JÄÄR Suhetes oled pretensioo-nikas ja kaldud teisi kritiseerima. Vaatad teistele ülevalt alla. Kipud välja mõtlema igasuguseid auahneid plaane, sest sind häirib konkurents.

SÖNN Võib-olla koged mingeid kummalisi tundeid ja meeleolu-sid. Selline seisund on hea loomin-guliseks tööks, kuid kiiret reakt-siooni nõudvates ettevõtmistes võid teha vigu.

KAKSIKUD Kui tegeled saja asjaga korraga, on tulemuseks ajapuudus ja närvilisus. Hea oleks ehk pabe-rile välja kirjutada kõik toimetu-sed, mis vajavad tegemist, ja siis teha kõike rahulikult järjekorras.

VÄHK Vastutust ja kohustusi võib olla tavalisest rohkem. Sinu konku-rendid või oponendid on aktiivsed ja püüavad sinust ette rebida.

LÕVI Ei tohiks eksida seaduse vastu ega teha tehinguid, mille tulemust ei saa ennustada. Ka olulisi pro-jekte ei tohiks ette võtta.

NEITSI Oled hea psühholoog ja näed inimesi läbi. Aga ära oma läbinägelikkusega liiale mine – usalda ikka seda ka, mida keegi sulle otse ütleb!

KAALUD Mida sa saad oma part-neritelt ja mida vastu annad? Need küsimused võivad olla praegu olulised. Meeskonnatöös võid tunda end teistest ahistatuna.

SKORPION Sündmused võivad kulgeda viisil, mis on sinu jaoks ootamatu. Eriti kehtib see suhete ja ka tööasjade kohta. Ka tervis võib ootamatul moel tunda anda.

AMBUR Tunned end võimekana, mistõttu võtad ka tavalisest rohkem ette. Hoidu siiski liiga suurt riski võtmast.

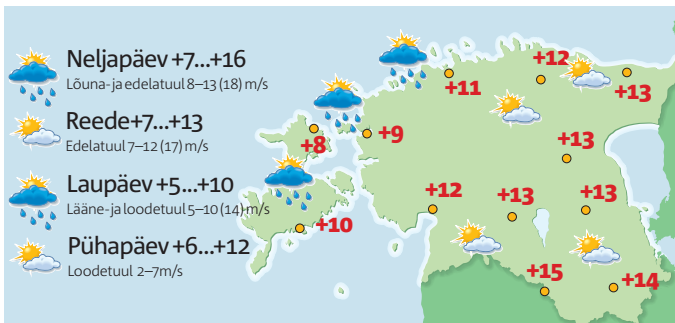
KALJUKITS Hea suhtlemisoskus on tihti edu alus. Mõtle sellele, kui midagi hakkab viltu vedama. Kas ikka kasutad oma sõnu ja keha-keelt niimoodi, et see aitab kokku-lepet saavutada?

VEEVALAJA Võtad kõike liiga tõsiselt, eriti suhteid. Sellest tuleb mõnevõrra nurgeline käitumine ja sisemine ebakindlus.

KALAD Tunned tugevat soovi omada ja omastada ning võid ka mõnda inimesse suhtuda nagu isiklikku omandisse.

MEELELAHUTUS 19

ILM

RISTSÕNA

	PALJU JA VÄÄRTUSE-TUT KRJU-LIIV ISIK	...MUUSIKA LINN	SALA-KUULAJA ...ÜTLEV (adesiiv)	IME, IMETEGU JOOD	...RIPIK (opendiks) MUSKETÄR	URAAAN MAAGIUSE VÄGE ESE	KÕRG-KOOL JUHATAJA NÄSENIMI	... KRUUSE-MENT PUHASTUS-VAHEND	LIND TEISIPÄEV
ELEGANTS, SÄRA									
AIR FRANCE									
LOETELU, NIMESTIK									
LAUPÄEV									
MÜNDI ESKÜLG									
VEE-, VEE-									
LÕPP-VOISTLUS									
TOOMAS									
KANADA PROVINTS									
NOOT									
MAA-INIMENE									
NATILEIA ARDO ...VARRES									
ARGOON									
NÄRILINE									
LAHTI									
LENNU-									
LOBUS LUIGU, HUUMOR									
LOIGE									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

●● Kolm neidu satuvad pärast surma paradisi. Peetrus selgitab neile reegleid: „Võite teha, mida soovite, aga vaadake ette: meil on siin palju par-dipoegi, neile ei tohi peale astuda, selle eest saab karistada.” Paari päeva pärast astub üks uustulnukaist pardipojale. Kõlab taevane äike ja Peetrus ilmub kohale erakordselt inetu mehega. Ta ühen-dab neiu ja mehe käeraudadega ning teatab: „Nüüd oled kümme aastat selle mehega ühendatud. Olgu see sulle karistuseks.” Mõni päev hiljem astub teine neiu pardipojale ja Peetrus ühendab ta karistuseks mehega, kes näeb välja nagu Quasimodo. Kolmas neiu käib kikkivarvul ega astu ühelegi pardipojale peale. Nädala pärast toob Peetrus tema juurde mehe, kes on kaunis nagu Apollon. „Taevas hoidku, mille eest selline õnn?!” hüüatab neiu. „Ma ei tea, mille eest sulle, aga mina igatahes astusin pardipoja peale,” vastab iludus. ●● Operatsioonilual lebab tuge-vasti meigitud tütarlaps. „Kulla neiu,” lausub talle kirurg, „meid huvitab ainult teie sisemine ilu.”

SUDOKU Pappocom

Lahendused ja vihjed. www.sudoku.com

			7	9		3	8		
3	4				6			9	7
	8							6	
	3			5		6		7	
8									5
	9			2		1		3	
	6							4	
2	1				4			8	9
			4	7		8	3		

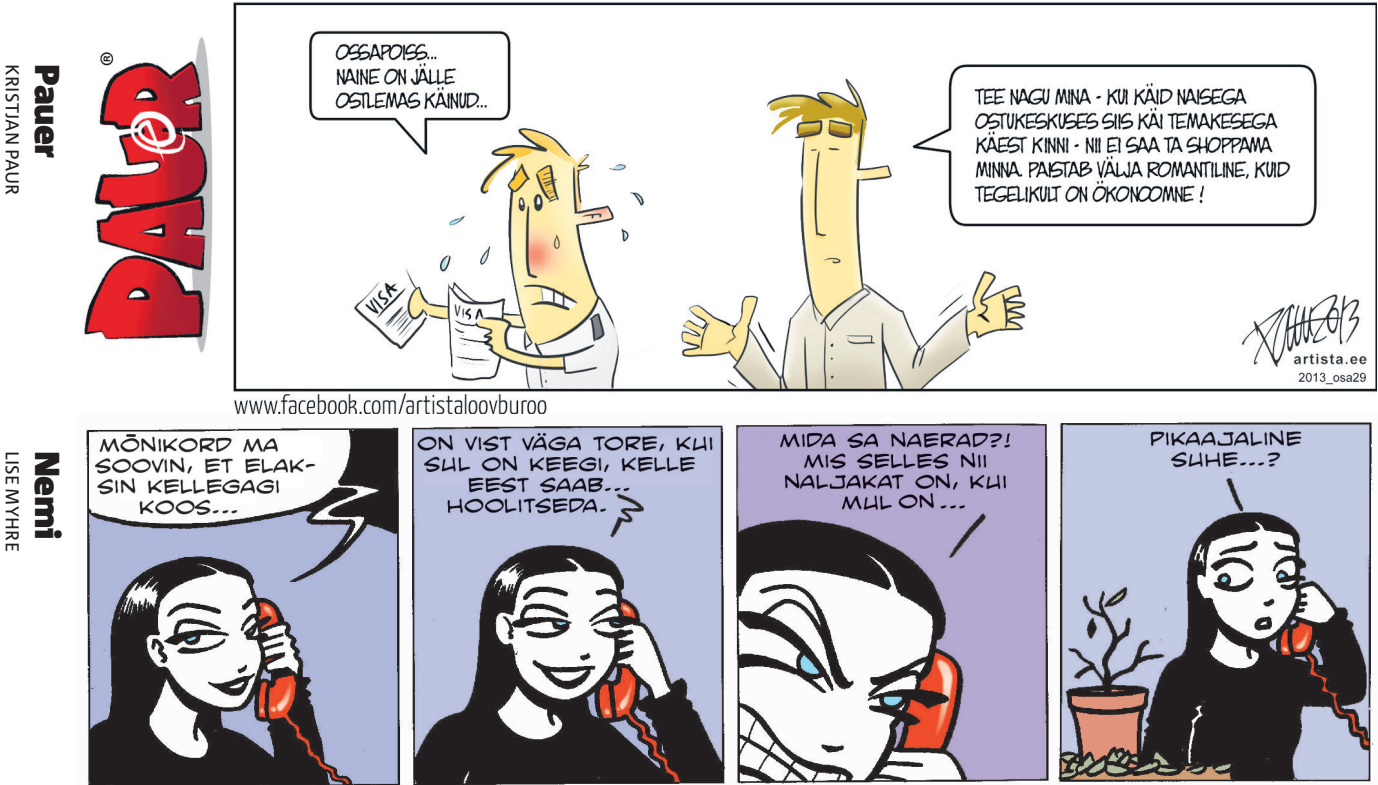
SUDOKU reeglid

●● Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Eelmise mängu lahendus.

2	8	5	4	7	9	3	6	1
7	6	1	3	5	8	4	2	9
4	3	9	6	2	1	5	7	8
1	7	8	5	6	2	9	3	4
3	5	2	1	9	4	6	8	7
9	4	6	7	8	3	2	1	5
6	2	4	9	1	7	8	5	3
8	9	7	2	3	5	1	4	6
5	1	3	8	4	6	7	9	2

Sudoku EPL-i veebiväljaandes
Mängi. www.epl.ee/sudoku

TEADUS

Tiit Kändler
teadustoimetaja

MEELED

Valed valikud aistingumüra tõttu

Meeltesegadus on üllatavalt täpne väljend seisundi kohta, milles ei tajuta maailma adekvaatselt. Uudsed eksperimendid rottide ja inimestega näitavad, et paljud vead, mida me oma valikutes teeme, ei tulene mitte tunnetusest, vaid meeltega seotud tajudest.

USA Princetoni ülikooli neuroteaduste instituudi teadlane Bingni W. Brunton ja ta kolleegid püüdsid leida, kus tekivad rottide ja inimeste lihtsad otsustusvead. Varasematest katsetest on teada, et otsustamist segab müra, mille allikas võib olla silmades ja kõrvades, vales otsustuslaves või strateegias. Rottide ja inimeste kõrvadesse lasti vasakult ja paremat poolt lähtuvaid juhulikult järjestatud plöксе. Katsealused pidid hindama, kumba kõrva tuli rohkem plöксе.

Selgus, et kuigi närviraku aktiivsus kestab vaid kümme millisekundit, suudab aju säilitada infot mõne sekundi jooksul. Müra peab tekkima varem. Tähendab, et enamiku valesid valikuid põhjustavad aistingute algastmel tekkivad vead.

Allikad: teadusajakirjad Science ja Nature

MÄLU

Asjad sööbivad mällu unes

Miks mõni sündmus jääb paremini meelde kui teine? Northwesterni ülikooli psühholoog Delphine Oudiette tegi eksperimendi, milles osalejad pidid meenutama objektide asukohta arvutiekraanil. Iga objekti meeles pidamist ühendati rahalise preemiaga. Iga objektiga kaasnes ka iseloomulik heli. Mõni väheväärtuslike objektidega seotud heli mängiti kas une ajal või ärkvel ette pildist eraldi, et väheväärtuslike objektide meeles pidada.

Osalejad mäletasid väheväärtuslike objekte paremini, kui nende helid une jooksul ette mängiti. Oudiette oletab, et une ajal ette mängitud helid aktiveerisid nende objektide mälujäljed uuesti ja nõnda jäid need ka paremini meelde. Selleks et asju meelde jätta, peame neid kordama. Ja suur osa proove toimub just une ajal, oletab Oudiette.

Allikas: EurekAlert!

SOOVITUS

Kevadine Pandivere

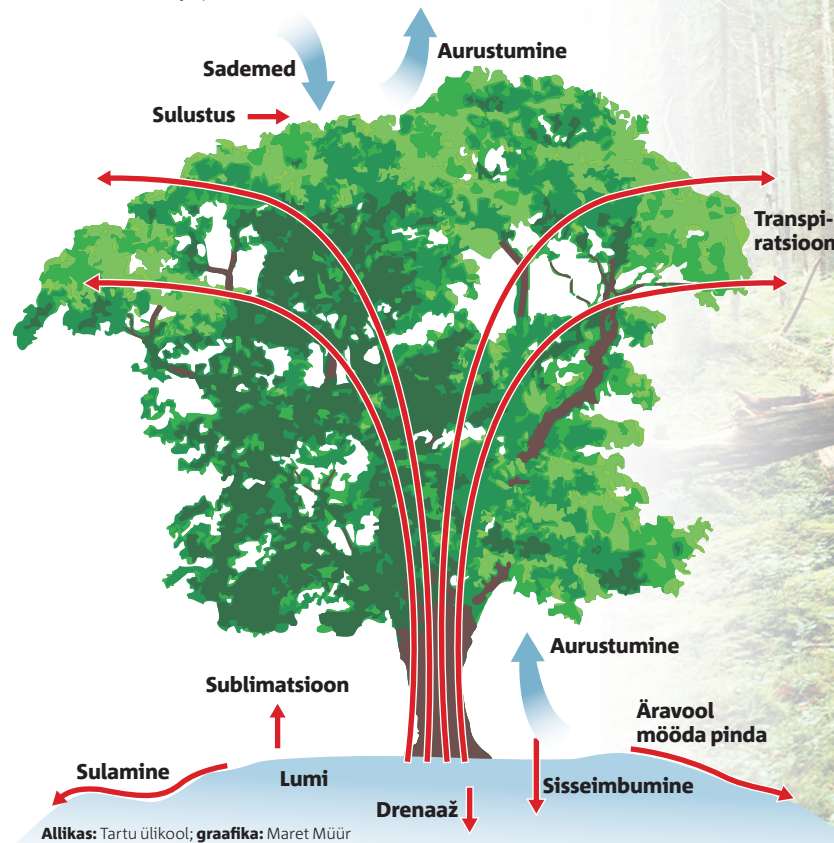
Loodusesõber
aprill/mai 2013

Kes soovib rännata kevadise Pandivere kandis, sel on mõistlik lugeda ajakirja Loodusesõber kevadnumbrit. Teemaks on paas, hundid ja mesilased, aga ka teaduslugu Lasila mõisaga seotud von Baeri kaudu. Ei tee paha lugeda Eesti suurimast veetornist Pandiverest – nagu seda nimetab geoloog Kalle Suuroja –, Äntu hülgest ja sellest, kui hästi siis ikkagi Eesti fosforiiti tuntakse.

Eesti kõdusoomets on uudne ökosüsteem

Kui lagesood või soometsa kuivendada, tekib poollooduslik kõdusoomets. Liigid esinevad enneolematutes vahekordades, süsteem toimib uudselt. Kõdusoomets liigub uude tasakaalu – kui puud kord juba pärast kuivendamist hoo saavad, siis hakkavad nad ise mulda kuivendama. Kunagises lehtmetsas võtab võimust kuusik ja puude alla kasvab tihe vettmahutav sammal.

Allikas: Tartu ülikool; graafika: Maret Müür

Uudsed ökosüsteemid: taluda või taastada?

Meie teadlased on esimestena maailmas uurinud, kuidas mõjutab pikaaegne kuivendamine ökosüsteemide elu tervikuna.

Kus puid raiutakse, seal laastud lendavad. Kus soid metsa kasvatamiseks kuivendatakse, seal võivad „laastud lennata” juba enne raiumist, sest looduslike ökosüsteemide inimesele soovitavas suunas muutmine muudab liikide tasakaalu.

Inimene on aastatuhandeid kujundanud keskkonda nii, nagu ta on enesele paremaks pidanud. Kuid mida rohkem on inimene välja nuputanud masinaid oma töö tõhustamiseks, seda kiiremini looduse muutused toimuvad. „Praegused muutused on erilised just oma kiiruse poolest,” rõhutas Tartu ülikooli zooloog Liina Remm 5. aprillil peetud zooloogiakonverentsil. Eestis on inimese tegevusest tekkinud loopealsed ja puisniidud, mille säilitamiseks peab inimene neid siiski edasi hooldama, ehkki need säilitavad mõnda aega ka inimeseta oma näo.

Uudsed, inimese algatatud ökosüsteemid on puisniidudest

erinevad, sest püsivad oma uudses olekus ka inimese sekumata. Neid tekib üle maailma, kuid neil on oma hind. Need võivad soosida võõrliikide sissetungi, mis omakorda lööb paigast senise tasakaalu.

Uut tüüpi looduskaitse

„Taolised uudissüsteemid ei pöördu naljalt tagasi lähteolekusse ning algset olekut on raske, kui mitte võimatu taastada,” ütles Remm, kes oma kolleegide Piret Lõhmuse, Mare Leisi ja Asko Lõhmusega on uurinud Eestile olulist asja:

Tuleks kaitsta säilinud looduslikke kooslusi ja leppida uudsete ökosüsteemidega.

milliseks on muutunud looduslike soometsade elustik pärast kuivendamist. Puitu saab neist kuivendatud metsadest rohkem, sest veetase mul-

las on langenud ja puud saavad toitaineid kergemini kätte. Eesti teadlased on maailmas esimestena uurinud, kuidas mõjutab pikaaegne kuivendamine ökosüsteemi elu tervikuna. Nende pikk ja põhjalik ülevaade oma tööst on avaldamisel tunnustatud elektroonilises teadusajakirjas PLOS ONE.

Remm ja ta kolleegid kirjeldavad, kui erinevaks kujuneb endiste soometsade elustik pärast kuivendamist saadud tõuget. Kõdusoomets liigub uude tasakaalu: kui puud kord juba pärast kuivendamist hoogu saavad, siis hakkavad nad ise mulda kuivendama, imevad mullast vett ja see aurab lehtede kaudu õhku. Ka püüavad puulehed osa vihma kinni ja see ei jõuagi maapinnale. „Näiteks kaasik suudab kinni pidada 10%, kuusik koguni 60% sademetest,” tõi Remm näite.

Kunagises lehtmetsas võtab võimust kuusik ja puude alla kasvab tihe vett mahutav sammal. Mis kord juba on tunda saanud inimese kätt, seda naljalt tagasi pöörata ei saa.

„Vajame uut laadi looduskaitset,” ütles Euroopa elupaikade foorumi eesistuja

Andreas Baumüller 2010. aastal Brüsselis peetud rohelisel nädalal. „Rahvuslik kogutöödang ei väärtusta elurikkust ja on seega iganenud näitaja.” Samal foorumil hindas Deutsche Banki vanempankur Pavan Sukhdev, et ökosüsteemide vaesestumisest tulenev majanduskaotus on kaks korda suurem kui kliimamuutuse aastane maksumus.

Uutele liikidele väärtuslik

Remm ja tema kolleegid uurisid kuue aastaga 44 Eesti metsaala. Leiti kokku 884 liiki soontaimi, sambraid ja samblikke, seeni ja tigusid. Kuivendatud alade liigirikkus oli isegi suurem – soontaimede arvel.

Mida siis soometsadega teha? „Tuleks väga kiivalt kaitsta veel säilinud looduslike tükikesi, kuid teisalt tuleks leppida uudsete ökosüsteemidega,” tões Remm ja tõi oma uurimistööst näiteid, et ka uudsetel, inimese abiga tekkinud kooslustel pole ainult majanduslik, vaid ka looduskaitse väärtus. Need suudavad isegi pakkuda peavarju ohustatud liikidele. Selline suhtumine on üsna uus ning lähtub haruldaste sammalde ja samblike, aga ka kahepaiksete, tigude ja lindude elutsemisest kõdusoometsades. ●